Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 120

ՇԱԲԱԹ 26 ՄԱՅԻՍ 1884 (Ն. Տ.) 7 ՅՈՒՆԻՍ

13 ՇԱՊԱՆ 1301

ՊԱՅՄԱՆՔ

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ. երկու անգամի համար 2 ղուրուշ է. աւելի անգամներու համար զատ առ կարկութիւն կըլլայ։

Օրագրուս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ. Ղալաթիա, Նորատունկեան խան։
Իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցէիւ՝

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده {ارەولك}

غزته‌سی اداره‌سنه

40 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պօլսոյ	համար	Տարեկան	ղուրուշ	արծաթ	200
»	»	Վեցամսեայ	»	»	100
»	»	Եռամսեայ	»	»	50
»	»	Ամսական	»	»	20
»	»	Հատով	»	»	1
Գաւառաց	համար	Տարեկան	»	»	240
»	»	Վեցամսեայ	»	»	120
»	»	Եռամսեայ	»	»	60
Օտար	երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք		56
»	»	Վեցամսեայ	»		28

Դուրս ղրկուած լրագրաց ճամբու ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

40 ՓԱՐԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՇԱԲԱԹ 26 ՄԱՅԻՍ

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուս կարեւորագոյն լուրերը դարձեալ Կաթողիկոսական խնդրոյն կը վերաբերէին, որ այժմ նոյնչափ կը գրաւէ հասարակաց միտքն, որչափ վերջնական ընտրութեան այն տագնապալից աւուրց մէջ։ Ներսէս Սրբազան հրաժարական գրեց ուղղակի Ռուսիոյ Վեհ. Կայսեր։ Ն. Կ. Վեհափառութիւն չընդունեց, և յանձնեց իր Ներքին գործոց նախարարին՝ Դոլգոյ կոմսին՝ առնել Ն. Սրբազնութեան հրաժարման պատճառներն։ Ուրախ ենք որ Զարն, իր հօր և մեծ հօր գովելի աւանդութեանց հետեւելով, հաճեցաւ յարգել Հայ Ազգին մեծամասնութեան բաղձանքն, որ կ'ուզէ Կաթողիկոս տեսնել Կ. Պոլսոյ Պատրիարքը։ Ն. Սրբազնութիւն սակայն ունեցաւ իր հրաժարման պատճառներն երկարօրէն բացատրելու Ռուսաց Վեհ. Դեսպանին, և խնդիրն առկախ թողուեցաւ։ Երբ բսենք թէ այս տեսակցութեանց մէջ Պալաժենիան գլխաւոր տեղը կը բռնէր, նոր բան մ'իմացուցած չենք լինիր Արեւելքի ընթերցողաց։ Բայց մեծ ունինք թէ Ն. Սրբազնութիւն այս փափուկ պարագայից մէջ աւելի կը խորհի Ազգին և Ս. Աթոռոյն շահուց, քան իր անձնական հանգստեան վրայ։ Այդ ուղղութեամբ յաջողութիւն մի ձեռք բերելով, Ն. Սրբազնութիւն մի մեծ ծառայութիւն կրնայ մատուցանել Ազգին և Եկեղեցւոյն։ Ներսէս Սրբազան արդէն առիթ ունեցաւ Ռուսիոյ Վսեմ. Դեսպանին ներկայելու որոշ ձեւոյ մը ներքեւ՝ ընդհանուր Ազգին բաղձանքները Մայր-Աթոռոյ կացութեան նկատմամբ։ Այս մասին շատ բաներ կ'իմանանք, զորս, խնդրոյն արդի չափ փափուկ վիճակն ի նկատ առնելով, առ այժմ զանց կ'ընենք յիշել, յուսալով որ մեր պատուարժան պաշտօնակիցք ալ նմանօրինակ զգուշութեամբ մը կը խօսին բանակցութեան նիւթ եղած կարեւորագոյն խնդրոյ մը վրայ։ Ամեն երկրի մէջ օրէնք է այսպիսի զգուշութիւն, բայց մանաւանդ մեզ պէս ազգի մը համար անհրաժեշտ հարկ մ'է։

* * *

Եթէ Ներսէս Սրբազանի առ Զարն հրաժարական գրկելուն և Ն. Կ. Վեհափառութեան կողմէ այս հրաժարման չընդունուելուն լուրերը շաբթուս մէջ կայծակի արագութեամբ տարածուեցան և մեծ տպաւորութիւն ըրին հասարակաց մտքին վրայ, մեր Կովկասեան Թղթակցին Տփղիսէն ղրկած հեռագիրն ալ, զոր այս չորեքշաբթի հրատարակեցինք, երկդիմութիւն մը պարզելով հանդերձ, քար գայթակղութեան եղաւ կարգ մը միտքերու, որք չարամտութիւնն ալ օգնութեան կանչել ուզեցին։ Բառական սխալ մ'ուղղելով, որ իր մայիս 9/21ին Էջմիածնէն ղրկած երկայն և կարեւոր հեռագրոյն մէջ սպրդած էր հեռագրական պաշտօնէից անուշադրութեամբ, կամ ուրիշ որ եւ է դիպուածով մը որ ցարդ բացատրուած չէ, — մեր Թղթակից կ'ըսէր թէ Գ. Մէհրապով ընդունած զՄակար Սրբազան իբրեւ 130 ձայնի ներկայացուցիչ, մինչդեռ մայիս 9ի հեռագրով ընդունած է կ'ըսէր։ «Այսպէս ուրեմն, մեր քուէներ նկատողութեան չեն առնուէ՞ր», կը բացագանչէ հինաւուրց պաշտօնակից մը, բարոյական յանկարծակիի գալով, և եօթներորդ երկինքէն յերկիր գլորելով, և իր այս շուարման արգահատելի վիճակին մէջ, անկողմնակալութեան պարտականութեան հետ մոռնալով թէ՛ Արեւելքին և թէ՛ իրեն ալ, Արեւելքէն ընդօրինակելով, հրատարակած ծանօթութիւնները։ Մ՛վ ըսեր էր մեր պաշտօնակցին թէ Կ. Պոլսոյ Ազգային ժողովին քուէները նիւթապէս ի հաշիւ առնուեցան Էջմիածին։ Եւ եթէ Արեւելք գոհութիւն յայտնեց, և նոյն ինքն մեր վաղեմի պաշտօնակիցն ալ գոհութիւն յայտնեց, միթէ ա՞յն պատճառաւ էր թէ Էջմիածնի ընտրողներ Կ. Պոլսոյ քուէներուն վրայ բարդեցին իրենց քուէներ։ Ո՛չ անշուշտ, քանի որ մեր Թղթակից առաջինն եղած էր ծանուցանող թէ Ներսէս Ա. և Մելքիսեդեկ Բ. ընտրեալ հռչակեցան 27 և 19 քուէով, այսինքն միայն ներկայից քուէներով։ Արեւելք սոյն բացատրելով, Թուրքիոյ քուէից չընդունուած լինելը գրած էր նո՛յն թուով իսկ յորում հրատարակեց իր Կովկասեան Թղթակցի մայիս 9ի հեռագիրը. բայց նախանձու և գէշ սքօղուած թշնամութեան մը սեւ ամպեր մթագնելով մեր պաշտօնակցին աչքերը, թոյլ չեն տար նմա տեսնել Արեւելքի մայիս 11ի Ազգային Տեսութեան սա պարբերութիւնը.

«Մեր Թղթակից, Էջմիածնի Համազգային ժողովոյն մէջ ի գործ դրուած ընտրական եղանակին վրայ բոլորովին նոր և կարեւոր լուր մը կուտայ մեզ։ Կը ծանուցանէ թէ, նախ քան վերջնական քուէարկութիւն, կառավարական ներկայացուցիչը ժողովոյն առաջարկած է ընդունել զՄակար որպէս «Պատուիրակ Կ. Պոլսոյ Հայոց»։ Մակար յայտարարած է թէ ինք արդարեւ Պատուիրակութեան պաշտօն ունի, «բայց 130 ձայնով»։ Մեր Թղթակից կը յարէ. «Գ. Մէհրապով հաւանեցաւ առ այս»։ Իրողութիւնը շատ պայծառ չերեւիր մեզ։ Եթէ Մակար Սրբազանի 130 ձայներն ընդունուեր են, կամ 1866ի և կամ 1884 գրութեամբ ընդունուած են։ Ըստ 66ի, 130 ձայներն, երկրորդ քուէարկութեան մէջ, կը տրուէին Ազգային ժողովոյ Ա. ընտրելոյն միայն։ Մակար Սրբազան, այդ յայտարարութեամբ, իւր 130 ձայները տուած կը լինի Ներսէսի, «ոչ գոյ կանոնաւոր» նշանակելով։ Իսկ ըստ 1884ի, իւրաքանչիւր ընտրելի իր քուէով միայն կը ներկայանայ, և յայնժամ երկրորդ քուէարկութեան արդիւնքը սա կը լինէր, երբ մեր քուէներ ընդունուէին. ՆԵՐՍԷՍ 62+27=89 քուէ, ԽՐԻՄԵԱՆ 50+13=63 և ՄԵԼՔԻՍԵԴԵԿ 42+19=61։ Այս հաշուով ալ, երկրորդ ընտրեալն ո՛չ թէ Մելքիսեդեկ, այլ Խրիմեան կը լինի, մինչդեռ ժողովը, միայն ներկայից քուէներն ի նկատ առնելով, զՄելքիսեդեկ երկրորդ հռչակած է։ Աւելի կը հաստատէ թէ, երբ Ազգ. Ժողովոյ քուէները [illegible] ընդունուած, թէեւ իր ցանկ և մինչեւ ատեան մ'ալ իր ընտրելեաց կարգն ընդունուած են։ Այս պարագայի մէջ, Մակար Սրբազանի յայտարարութիւնն և կառավարական ներկայացուցչին հաւանութիւնը [illegible] կամ [illegible] մ'եղած պէտք է լինին։ Գոնէ այս է մեր կարծիքը, սպասելով նորագոյն տեղեկութեանց։»

Ինչպէս կը տեսնուի, Արեւելք, — որ Էջմիածնի ընտրական գործողութեանց վրայ Կ. Պոլսոյ հասարակութեան և նոյն իսկ իր վերոյիշեալ երեսուն և երեքամեայ պաշտօնակցին համար տեղեկութեան միակ աղբիւրն եղած էր, — բնաւ ամենեւին «պատրանքի» մէջ չէր պահած իր ընթերցողներ՝ «կաթողիկոսական ընտրութեան վերջին արարուածին» ճշմարիտ բնութեան վրայ, որ «հանելուկ» մ'եղած կրնայ լինիլ անոնց միայն, որք ամեն բանի մէջ հանելուկ կ'ուզեն տեսնել, զի ամենապարզ հաշիւներու խելք չեն կրնար հասցնել, և զի դեռ անտեղեակ են ազգային խնդրոց, այլ ո՛չ այնպիսեաց որք ախորժանօք հայերէնի մէջ հեղինակութիւն մ'ունենալ կը կարծեն։ Արեւելք չէ ըսած բնաւ թէ Կ. Պոլսոյ և հետեւապէս Թուրքիոյ քուէներն Էջմիածնի վերջնական քուէարկութեան առթիւն մէջ մտան. միթէ, եթէ իր վաղեմի պաշտօնակցին չափ միամիտ կամ անփորձ լինէր, կրնար խաբուիլ հեռագրական դիպուածային վրիպակէ մը, որոյ ճիշդ և նմանօրինակ մ'ալ այս տարւոյ փետրուարուն Թայմզի Բարիզէն ղրկած մէկ հեռագրոյն մէջ սպրդած էր՝ Պ. տը Պլովիցի Բարիզէն ղրկած մէկ հեռագրոյն մէջ(*)։ Արեւելք առաջին օրէն ցոյց տուաւ թէ, քանի որ վերջնական ընտրութիւնը միայն ներկայից քուէներով կատարուեր է, Կ. Պոլսոյ քուէներն ի հաշիւ չեն առնուած։ Մեր բազմամեայ պաշտօնակցին սպառնութեան սպաս բերելու պարագայ մը չէ մնար, եթէ ինք, իր դժբախտութենէն, 13 օր յետոյ միայն խմացեր է զայս հանրածանօթ իրողութիւնը։

Հա՞րկ է նաեւ յիշեցնել թէ Արեւելք գոհ էր եղած և մեր ռուսահայ, պարսկահայ և հնդկահայ եղբարք «մեծագոյն ուրախութիւն» զգացած էին՝ ո՛չ թէ վասն զի Կ. Պոլսոյ քուէները առաջին մէջ մտան, այլ վասն զի Ազգին մեծամասնութեան ընտրելիք վերջնական ցանկին մէջ երեւցան։ Իր մայիս 10ի Ազգային Տեսութեան մէջ, Արեւելք շատ պայծառապէս բացատրած էր թէ Էջմիածնի մէջ խառնակութիւն մ'եղած է։ Ի՞նչ ըսել է «խառնակութիւն», եթէ ո՛չ երկուստեք փոխադարձ զիջում։ Արդ, Ռուսիոյ կողմէ սա չափ զիջում մ'եղած էր որ մեր Ազգային ժողովոյ երեք ընտրելիներէն զատ ուրիշ ո՛չ մէկ ընտրելւոյ քուէ չէր տրուած, և մեզ ալ սա զիջումն ընել տրուած էր որ վերջնական քուէարկութիւնը մեր քուէից իսկ մասնակցութեամբ չէր կատարուած։ «Մեր ընտրութեան եղանակը չընդունուեցաւ Էջմիածին, բայց մեր ընտրութեան արդիւնքն ընդունուեցաւ»։ Այս էր Արեւելքի առաջին օրէն բացատրած գաղափարն, և միանգամայն այդ էր մեզ գոհունակութիւն ներշնչող միակ պարագայն։

Թուրքիոյ Հայք այս մասնական յաջողութիւնն առացին՝ գրեթէ բնաւ միջոց ձեռք չառնելով որ Էջմիածնի մէջ եղելութեանց փոխանակ նպաստաւոր լինէր իրենց դատին։ Զրկուեցան Պատուիրակներ, հակառակ Արեւելքի առնպաղական պահանջմանց, մինչդեռ այսօր ամեն ոք, նոյն իսկ Պատուիրակ չղրկելու գաղափարին կուսակիցները, կը խոստովանին եւ Կովկասէն եկած լուրեր կ'ապացուցանեն թէ ո՛րչափ մեծ շահ մը պիտի ըլլայինք եթէ մայիս 7էն մինչեւ 10 Կ. Պոլսէն ղրկուած Պատուիրակներ ունենայինք Էջմիածին։ Գերազանց տրամադրութիւններ կային Թուրքիոյ Հայոց իրաւունքները լիովին յարգելու, որոնց օգուտ կրնայինք քաղել. բայց մեր անտարկած թերթին իսկ Պատուիրակ չղրկելու կողմն էր։ Ընդէ՞ր ուրեմն յուսաբեկութեան աղաղակ կը բառնայ այժմ, և դժգոհութիւն կը յայտնէ այնպիսի արդեան մը համար, զոր Ազգին առաւել օգտակար հանդիսացնելու համար ժամանակին բնաւ խորհուրդ մը, գաղափար մը չէր ունեցած և չէր յայտնած ինք։

* * *

Կաթողիկոսական խնդրոյ վերաբերմամբ շաբթուս երրորդ մէկ դէպքը կ'լսենք համարել Վանայ Հայոց բողոքն, Էջմիածնի ընտրական գործողութեանց այն մասին դէմ, որով Խրիմեան Սրբազան փոխանակ երկրորդ լինելու, ինչպէս կարելի եղած էր ընել սա Կ. Պոլսոյ Ազգ. Ժողովոյն, Մելքիսեդեկ Սրբազանն եղած է երկրորդ։

Երբ կը տեսնենք հինաւուրց թերթ մը, որ ազգային լրագրութիւնն իբր մենաշնորհ նկատելով հանդերձ, այս կարեւորագոյն խնդրոյ մէջ ա՛յնչափ խակ գաղափարներ կը յայտնէ, որք պարզամիտ ժողովրդեան միտքը մոլորեցնելէն զատ բանի մը չեն ծառայեր, շատ զարմանալի չէ որ Վանայ ազգայինք կարծած լինին թէ Էջմիածնի մէջ անիրաւութիւն մը գործուած է Վանեցւոց դէմ, և թէ Վանեցիք իրաւունք ունին՝ խնդիրն Ազգ. Երեսփոխանական Ժողովոյ ձեռքէն առնելով իրենց ուզած կերպիւ ձեռնարկներ ընելու, հեռագրեր քաշելով Տփղիսի փոխարքայութեան և Պետերբուրգի արտաքին գործոց նախարարութեան, և այլ նման օրինակ արտակարգ գործողութեանց ձեռնարկելով։

Բայց, մեր Վանեցի ազգայինք պէտք է գիտնան, նախ, թէ ռուս կառավարութիւնն իր օրէնքն ի գործ դնել տուած է Էջմիածին, և թէ միայն մեր Ռուսահայ եղբարց ազգասիրութեան և եկեղեցասիրութեան շնորհիւ է որ խառնակութիւն մ'եղած է, որով Թուրքիոյ Հայոց ընտրելիք ընդունուած են, բայց ո՛չ իւրաքանչիւրին տրուած քուէներով, և թէ այժմ ամեն ինչ կատարուած լմնցած լինելով, հնար չէ բան մը փոխել՝ Ընտրողական երկրորդ ժողով մը կազմելով Էջմիածին. ո՛չ ալ ներելի է չեղեալ նկատել Էջմիածնի ընտրական գործողութիւնները. բայց կարելի է ապագային համար ընտրական միօրինակ և արդարագոյն եղանակ մը որոշել տալ։

Երկրորդ, մեր Վանեցի ազգայինք պէտք է համոզուին որ եթէ Էջմիածնի ընտրական գործողութեանց մէջ Թուրքիոյ Հայոց իրաւունքը բռնաբարուած է, խնդիրը քննելու և եթէ հարկ է բողոք բառնալու պաշտօնն և պարտականութիւնը կը վերաբերին Կ. Պոլսոյ Ազգ. Երեսփ. Ժողովոյն միայն, որ ի դիմաց Թուրքիոյ Հայոց կը մասնակցի ընտրութեան, և թէ Վանեցիք մեծապէս կը սխալին՝ Ազգ. Ժողովոյ իրաւանց բռնաբարման դէմ բողոքած ատեն՝ իրենց իսկ ձեռօք բռնաբարելով Ազգ. Ժողովոյ իրաւունքները։ Ռուս կառավարութեան հետ թղթակցութեան ձեռնարկել, կամ ուղղակի Էջմիածնի հետ հաղորդակցութիւն ունենալ՝ Վանայ Հայոց չվերաբերիր բնաւ. զի եթէ այս բաները Վանայ Հայք կարող են ընել, ինչո՞ւ Թուրքիոյ ուրիշ գաւառք չը կարենան ընել, և յայնժամ առ ի՞նչ կը վերածի Կ. Պոլսոյ Ազգ. Ժողովոյ պաշտօնը։ Պալաժենիան կը պահանջէ որ Թուրքիոյ գաւառք ուղղակի յարաբերութիւն ունենան Էջմիածնի հետ, և Վանեցիք, որք Պալաժենիոյ դէմ կը բողոքեն, Պալաժենիոյ հեղինակաց ուզած բանը կ'ընեն՝ մոռնալով Ազգ. Ժողովոյն իրաւասութիւնն, և ուղղակի իրենց ձեռօք ընտրական գործողութեանց միջամտելով։ Բայց Վանեցիք ամեն պատճառ ունին գոհ լինելու խնդրոյն ելքէն։ Կ. Պոլսոյ մէջ կատարուելով Թուրքիոյ Հայոց մասնակցութեան իրաւունքը, Խրիմեան Սրբազան առաւ 50 քուէ։ Եթէ գաւառներն իրարմէ անջատօրէն մասնակցէին ընտրութեան, ըստ Պալաժենիոյ, Վանեցիք միթէ կը յուսա՞ն որ Խրիմեան 50 քուէ կը ստանար։ Բայց երբ թէ Պալաժենիոյ դէմ բողոքելով, Վանեցիք Սահմանադրութիւնն իսկ ոտնակոխ կ'ընեն և արդեամբ կը համակերպին Պալաժենիոյ տրամադրութեանց։

Ուստի, մեր ցաւը կը յայտնենք մեր Վանեցի եղբարց այս ընթացքին համար, որ գո՛նէ ապօրէն կը թուի մեզ։ Աւելի եւս կը ցաւինք, մտածելով թէ Վանեցիք իբրեւ Առաջնորդ չկրցան պահել հռչակաւոր եկեղեցական մը, զոր այժմ կ'ուզեն Կաթողիկոս տեսնել։ Եթէ Ն. Սրբազնութեան վրայ իրենց համակրանքն այնքան մեծ էր և անկեղծ, ընդէ՞ր չօգնեցին նմա, որպէս զի Վասպուրականի համար օգտակար պաշտօնավարութիւն մը կարենար ունենալ ի Վան։ Դժբախտութիւն մը կրնայ լի՛նել որ Ռուսիոյ Հայք Վանայ Հայոց բաղձանքը չեն յարգեր, և բաւական իրաւամբ կը կարծեն թէ, Առաջին ընտրելոյ մասին Թուրքիոյ Հայոց զիջում ընելէ յետոյ, Երկրորդ ընտրելին ալ իրենց յարմարագոյն դատած անձը կրնան ընել, քանի որ դեռ ընտրական որոշ ե-

---

(*) Պ. Թալամիէ ծայրայեղ յեղափոխականը դատարանի «յանձնելու» վճիռ տուած էր Բարիզի Յեղափոխական ժողովը. Թղթակիցը «յանձնելու»։ Եւ այդ աշխարհահռչակ թերթի 100,000 անգլիացի ընթերցողը 24 ժամ ետքը միայն իմացան թէ հեռագրական պարզ վրիպակ մ'էր այս։

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ

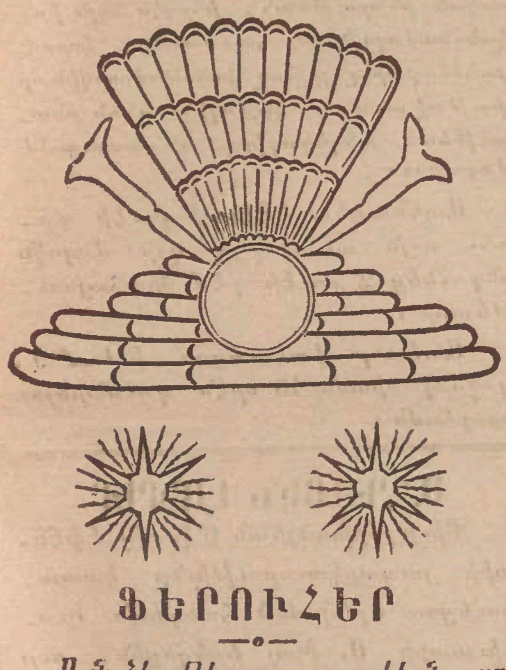

ՖԵՐՈՒՀԵՐ

Այն ձեւ թեւաւոր պատկերն, որ աջա ի ճակատ այս գրուածիս կը տեսնուի, Նեբոսիոյ հնագէտք պարսիկ ձայնով Ֆերուհեր (Ֆերվէր, Ֆրըօհեր, Ֆրավար) կանուանեն. և զի կը գտնուին ասոնք Բաղդէացւոց երկրին մէջ և ի Պարսկաստան՝ գերեզմանական յիշատակարանաց վերայ, և գլան կնիքներու վերայ՝ ունելով իրենց հետ ուրիշ խորհրդաւոր նշաններ։

Յիշեցի իմ նախընթաց յօդուածիս մէջ (Արեւելք թիւ 80) թէ Տօսբայ կողմերէն եկած պղնձէ արձաններու հետ կային նաեւ այլ և այլ պղնձի անօթոց կտորակք, յորս և մի բեկոր բաղբաւի՝ արքայական Ֆերուհեր նշանաւ, և որոյ համար խոստացայ առել խօսք։ Կիմանամ այժմ որ այս հաւաքումն պղնձի կտորակաց դրուած է ի Բրիտիշ Միւզէում՝ սովորական հնութեանց կարգին մէջ։

Ֆերուհեր նշանք կրող պղնձի կտորին անունը եւ անգլխութեամբ բաղբաւն կոչեցի, զի հաւանական թուեցաւ ինձ թէ էր այն թագաւորական բազրիքի կամ գահու ոտքին մէկ կտորը։ Մէկ քլանչափ երկայնքով քառակուսի երկայն հատուածակողմն էր, բայց երեք երեսս ունէր, մի առաջէն և երկու կողմնական, իսկ միւս կողմէն բաց էր և մէջը դատարկ ձուլած։ Առջեւի երեսին լայնքն էր 0մ,75, ուր տպագած էր այն թաշնակերպ նշանակն որ ի ճակատ գրոյս կը տեսնուի, որոյ մէկ թեւին ծայրէն միւս թեւին ծայրն է 0մ,65։ Նշխար էր այս բարձող երբեմն մեծի ուրումն անուան։ Մենք այս պղնձին ո՛ր տեսակ կահու կտորակ ըլլալուն և կամ թէ ինչ բանի կը գործածուէր ճշդիւ առելիք չունիմք, զի ինչ ալ առել ուզեմք միշտ յենթադրութեան կարգի է։ Ոչ Քիւվիէ, ոչ Էլի տը Բոմոն, ոչ Լը Ֆօռ. նոքա երբ բրածոյ ոսկորի կտորակ ի ձեռն առնուին՝ յոյժ շատ հազա-բաւոր տարիներէ առաջ ճապուած չորրորդական ջրանց կարգերու մէջ, առէին թէ այս ինչ կենդանւոյ ողնաշարին այս թիւ ողին կտորն է, և կամ սա կենդանւոյ սա ոսկերաց նշխար, զի աստուածադիր կարգաց կազմութիւնք միշտ միօրինակ և գրեթէ անխախտ ըլլալով, կարող լինէին նոքա որոշ ինչ առել և իրենց բանից մէջ չսխալիլ։ Բայց կտորակք մարդկային ձեռակերտաց, որոց կարգին մէջ է և մեր խօսքին պղինձը, յեղյեղուկ կամաց և ախորժակի լինելով գործ, պայմանաւոր կերպով միայն կարելի է բան մի գուշակել, և այն լինելով յաճախ երկմտելի։ — Գիտնալը թէ գահո՞ւ է այս կտորակը, թէ մատուցարանի կտոր, թէ սեղանոյ հրոյ, թէ ջահակալի, թէ հագելոյս կանթեղի, թէ արքայական նշանի, վահանի, զինու ևն, շատ մեծ կարեւորութիւն կունենար պատմական և կրօնական, և այդ ծանր նշանակին վրայ մեր ունեցած ծանօթութիւնքն ընդարձակել. բայց այդ բանը գիտել այժմ կարելի չէ, անոր համար խօսքը երկարել վայրապար։ Միայն՝ եթէ յիշէ ոք Սենեքերիմի գահը, և արքային ոտքին առջի մագլաւոր պատուանդանը, աջա ճիշդ անոր կը նմանի բաղբաւն անուանած պղինձս։ — Արուագի յօդուածոյս մէջ յիշեցի նաեւ թէ պղնձի կտորակաց մէջ կայր և մի թափծու թաթաւ ի ձեւ մագլաւոր թաշնոյ. կարելի է բաղբաւին պատկանի այն. ուստի բաղդատելի է ի Բրիտիշ Միւզէում։

Ամեն Ֆերուհերներն ընդհանրապէս մէկ գաղափարի վրայ կը ներկայանան։ Կայ որ փոքր օղակ մի է կամ լայնկէկ սկաւառակ, որմէ արծուի փետրազարդ թեւեր ելած ու դէպ ի երկու կողմ տարածուած կ'ըլլան։ Կան դարձեալ ուրիշներ, որ փոխանակ օղակի կամ սկաւառակի, մեծկակ շրջանակ են՝ զարդարուն ինչպէս պսակ, և մեկայնոնց պէս թեւաւոր։ — Այս շրջանակներէն ոմանց մէջէն անցած կ'երեւի կիսանձն պատկեր արքայական ձեւի մէջ՝ ունելով ի գլուխն խոյր. Անոնք որ Բաբելոնի կողմերը կը գտնուին, ունին քաղդէական արքայից խոյր և տարազ. իսկ Պարսկաստանի մէջ գտնուածներն Դարեհի և Քսերքսեսի ծանօթ խոյրն ու զգեստի ձեւն ունին, և գլխոյ մազերն ալ յօրինած անոնց կերպով։ — Պատկերներէն ոմանք աջով բռնած կ'ունենան մանեակ՝ իբր հաշտութեան նշանակ, և ոմանք աղեղն լարեալ ձիգ՝ և կամ լարը լքեալ թող։ Իսկ միւս ձեռքն կէս տարածած՝ առին ի վեր, իբր ի ձեւ նուիրելոյ ուխտ։ — Այս ձեւ Ֆերուհերներէ դուրս կայ և մի այլ ձեւ, որ եգիպտական գունդ կ'անուանի, և որք կը գտնուին առաւել Եգիպտոսի տաճարաց շիրմաց և ուրիշ նուիրական տեղեաց վրայ. գունդ մի է այն լոկ՝ ունելով տարածեալ երկու թեւեր. իսկ ուրիշ նմանութիւն կենդանական պատկերի անոնց վրայ չերեւիր։ — Ո՛ր ձեւով ալ ըլլան Ֆերուհերները, կը յայտնեն աստուածպէս, որ ամենն ալ հոգեղէն մասնաւորութեան մը յայտնիչ են. մտածութիւն հիմնեալ ի վերայ հաւատոյից, որ հանդերձեալ կենաց հետ ունի կապ. բայց միանգամայն է այնպիսի զգացումն հոգեկան, որ երկու տարբեր ազգաց մէջ հասարակորդ կը գտնուի։ Ոմանք համարին թէ այս մտածութիւնք քաղդէական ծնունդ է, ու անտի տարածուած ի Պարսկաստան և ի վերին կողմանս կեդրոնական Ասիոյ։

Մեր յիշած պղնձին վրայ տպաւորած կայ թեւատարած թաշնակերպ Ֆերուհերի խորաձոյլ դրոշմածքը, զոր արհեստաւորն թափելու ատեն դատարկ դաղափարած է ճշդութեամբ. ուր բացի տարածեալ թեւերէն կը տեսնուի նաեւ փետրազարդ պոչը, և կողմնական երկու սրունքներուն դատարկը. և համանգամայն կը ներկայացունէ արծուենման զօրեղ թաշունի մը, որ վեց կարգեան փետուրներով թեւերն տարածելով վերանալոյ դիրքին մէջ կը գտնուի։ — Մէջտեղը՝ թաշնոյն մարմնոյն տեղը ուր ըլլալու էր պսակի շրջանակը և արքայի կերպարան, դատարկ է այժմ. ոչ պսակը կայ և ոչ պատկեր կերպարանաց. զի ինչպէս կ'երեւի ոսկի ագուցած էր երբեմն, բայց այժմ, ոսկւոյն աւարելով մնացած է ունայն. ունայն են ոսկէ և թեւերուն և պոչին խոր դրոշմածք։

Շրջանակն և մէջի պարունակեալ արքայական կերպարանն անհետացած ըլլալով, անհնար է գիտելը թէ ինչ կերպ անձնաւորութիւն էր նորա մէջ պարունակեալը. բայց թէ խոյր կայր, այդ յայտնի է թափծուի ձեւէն։

Եթէ շրջանակը և մէջի արքայակերպ պատկերը անկորուստ մնացած ըլլային, կարող պիտի լինէինք բաղդատել, թէ երկու ցեղից (Սեմական և Արեաց) որո՛ւ աւելի մերձաւորութիւն ունի Տօսբայ իշխանաց ձեւն ու տարազը, և որո՛յ հետ աւելի ազգակցութիւն ունել կը ցուցնէ. բայց ոսկւոյն ցանկալի լինելը և ընչասէր մարդոյն այս անգամ վայրենամիտ գտնուիլը՝ զրկեցին զմեզ այդ մխիթարութենէ. որոյ համար կ'սպասենք համբերութեամբ զմնակ մը չկայ։ Բայց չենք հաւնիր թէ բոլոր այս գործոց մէջ ինչ բան կայ որ Վանեցւոց իրաւունք տայ այսպիսի անպատեհ ցոյցեր ու դիմումներ ընելու։

* * *

Կեդրոնական վարժարանի խնդիրը շաբթուս մէջ քայլ մ'եւս ըրաւ։ Վարժարանին հաստատման նիւթական մասն հոգալու պաշտօնն յանձնուեցաւ հանգանակիչ մասնաժողովոյն եւ Քաղաքական ժողովոյն, որպէս օրինաւոր էր, եւ որպէս մեք եւս անցեալ շաբաթ առաջ Տեսութեամբ բանաւոր կը գտնէինք։ Ուսումնական խորհրդոյ անդամ մը ուզեր է խոտել մեր դիտողութիւնները, եւ ուրիշ բան չէ կրցեր ընել բայց եթէ անգամ մ'եւս հաստատել այն ծանօթ իրողութիւն թէ, լրագրոյ մը մէջ իր արարքն ու հրատարակութիւններն արդար խղճմտութեամբ քննադատուած տեսնող գրագէտ մը, երբ առիթ ունենայ խօսիլ այդ լրագրոյ վրայ, չըպատուիր ընաւ որ ուղիղ կերպիւ ըմբռնէ այն առարկութիւններ որոց կ'ուզէ պատասխանել։ Մեր նպատակ՝ կուսակցական սահմանափակ ոգւոյ մը մոլեռանդութեամբ եռացող այս տեսակ մարդոց հետ վիճաբանիլ չէ։ Բայց անգամ մ'եւս պարզելու համար այն դիրք զոր Արեւելք բռնած է Կեդրոնական վարժարանին խնդրոյն մէջ՝ իր վերաբերմամբ առ Ուսումնական խորհուրդն, կը յիշեցնենք թէ մեր դիտողութիւնք երկու որոշ հիմանց վրայ հաստատեալ էին. մին օրինական, միւսը՝ բարոյական։

Մեր օրինական փաստն այն է թէ, ըստ Ուսումնական խորհրդոյ չվերաբերիր Կեդրոնական վարժարանին, կամ ուրիշ որ եւ է կրթական հաստատութեան, կառուցման, հաստատման եւ պահպանման ծախքերն հոգալ, կամ ատոնց վերաբերեալ դրամական գործոց միջամտել։ Ո՛չ Սահմանադրութիւնն, ո՛չ բանաւորութիւնն այսպիսի իրաւունք մը չեն տար Ուսումնական խորհրդոյ։ Հետեւապէս, Արեւելք պահանջած էր որ Կեդրոնական վարժարանի հաստատման վերաբերեալ դրամական խնդրոյն Ուսումնական խորհուրդը չմիջամտէ, եւ այնպիսի միջամտութեամբ մը, որ օրինական չլինելէ զատ անպատեհ ալ է, գործին յաջողութեան վնաս չհասցնէ։ Գոհ ենք որ Ուսումնական խորհրդոյ անդամոց մեծամասնութիւնն ալ իրաւունք տուած է մեզ, եւ մեր դիտողութիւնները խոտելու ուզող անդամն, որ երբեմն կը ներկայանայ որպէս կատարեալ անձնաւորութիւն Ուսումնական խորհրդոյ, մինակ մնացած է իր ծայրայեղ պահանջմանց հետ։

Բայց խնդրոյն բուն ուսումնական մասին գալով, մեք չէինք սպասած Ուսումնական խորհրդոյ վերոյիշեալ անդամին մեզ կարդացած քարոզին, տալու համար ինչ որ օրինական իրաւունքն է Ուսումնական Խորհրդոյ։ Մեր շաբաթ առաջ թուով գրած էինք.

«Հիմնական սկզբունքն ըստ մեզ այն է թէ, Ուսումնական խորհուրդն հաստատելի բարձրագոյն վարժարանին ուսմանց յայտագիրը պատրաստէ, եւ կարգադրէ ուսուցչաց չափն ու առարկաներն որոշէ, ընդհանուր հսկողութիւն մը փորէ, եւ պարբերաբար տեղեկանալով վարժարանին ուսումնական եւ բարոյական վիճակին, իր դիտողութիւններն ընէ, եւ ծանրագոյն պարագայից մէջ, դիմէ Քաղաքական ժողովոյ . . . . . ։ Ուսումնական խորհուրդն իր բոլոր հոգածութիւնք պէտք է կեդրոնացնէ սոյն ազգային բարձրագոյն հաստատութեան կրթական եւ բարոյական վիճակին վրայ։»

Ահա՛ մեր սկզբունք, յորմէ մազի չափ շեղելու պատճառ մը չենք տեսներ այժմ։ Ուսումն. խորհրդոյ անդամ եւ մանաւոր վարժարանի անօրէն մը, որ քանի մը հարուստներու հետ անձնական հաշիւներ ունեցած է անցեալին մէջ, կ'ուզէ իր հակակրութեան առարկայ ընել մեծատանց դասն ընդհանրապէս, եւ իրենց պարտականութեան անտարբեր լրագիրներու էջերը լնուլ այդ դասու դէմ Փիլիպեան ճառեր գրելով։ Այս իր գիտնալիք բանն է։ Բայց օրինական կէտին վրայ, մեք կը պնդենք թէ Ուսումն. խորհուրդն իրաւունք չունի իրեն վերագրելու նիւթական մատակարարութեան պաշտօն մը, զոր սահմանադրապէս Քաղաքական ժողովն եւ Տնտեսական խորհուրդը պարտին կատարել իրենց պատասխանատուութեան ներքեւ։ Հանգանակիչ մարմիններն ալ, — որոց պէտքն ու կարեւորութիւնը՝ բաց ի մանաւոր վարժարանի մը վշտացեալ անօրէնէն՝ ամենուն յայտնի է — Քաղաքական ժողովոյ եւ Տնտեսական խորհրդոյ հետ միայն կրնան գործ ունենալ, եւ ո՛չ թէ Ուսումնական խորհրդոյ հետ։

Ուսումնական խորհրդոյ խնդրոյն բարոյական կողմն ալ այն է թէ, այդ մարմին երկու տարիէ ի վեր ա՛յնչափ անգործունեայ եւ գրեթէ գայթակղական կերպիւ վարած է իր պաշտօն, որ արդէն իր իրաւասութեան վերաբերեալ գործոց մէջ կատարեալ անկարողութիւն ցուցած Մարմնոյ մը չենք կրնար վստահիլ ուրիշ կարգի գործեր որք դուրս են իր իրաւասութենէ։ Թէ արդի Ուսումն. խորհրդոյ պաշտօնավարութեան եղանակն ընդհանրապէս Ուսումն. Խորհրդոց դատը ակարացնելու եւ վարկը կորսնցնելու հանգամանքն ունեցած է, այս դժբախտաբար այնպիսի իրողութիւն մ'է, զոր գործին մէջ ուղղակի շահ ունեցողներ միայն կրնան ժխտելու փորձ փորձել։ Կարի թշուառ եւ գրեթէ ծիծաղելի հնարք մ'է, այս տխուր իրականութեան առջեւ, Ուսումն. խորհրդոյ վարժապետական Ժողովոյն մասը պատասխանատուութենէ զերծ կացուցանել ճգնիլ՝ ազգային ուրիշ մարմնոց ալ գործած թերութեանց վրայ ակնարկութիւններ ընելով։ Երբ խնդիրն այնպիսի բարենորոգմանց վրայ է, զորս կարելի էր կատարել եւ Ուսումն. խորհուրդը չկատարեց, եւ այնպիսի աշխատանաց վրայ է որք երկու տարիէ ի վեր հանրօգուտ ելք մը կրնային ունենալ եւ չունեցան, կա՛մ անկարողութեան եւ կա՛մ դժկամակութեան պատճառաւ, — ազգային ուրիշ մարմնոց հետ Ուսումն. խորհուրդն ալ մէկ ջուրով լուալու փորձը չբաւեր ջնջելու այն կարի անհաճոյ տպաւորութիւն, զոր մանաւանդ Ուսումն. խորհրդոյ երկամեայ պաշտօնավարութիւնն թողած է մեր եւ բոլորին մտքին վրայ։ Բայց այս երկրորդ խնդրոյ վրայ առաջիկայ շաբթու մէջ յատկապէս ունինք գրել։ Հիմա տեղ չունինք։

* * *

Շաբթուս մէջ քաղաքական խնդիրք զգալի կերպարանափոխութիւն մը չկրեցին։ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՐԴՈՅ նիստամբ ծանուցուեցաւ թէ Անգլիա զիջումներ կ'ընէ Գաղղիոյ պահանջմանց, որ կը գործէ իբրեւ ներկայացուցիչ Եւրոպիոյ ընդհանուր շահուց։ Բայց Պ. Կլատսթոնի դահլիճին զիջումները դժգոհութիւն կը պատճառեն Անգլիոյ մէջ, մանաւանդ որք կ'ուզեն անգլիական ազդեցութիւնը գերիշխան տեսնել միշտ Նեղոսի ափանց վրայ։ Թէեւ Դեսպանախորհրդոյ հիմնագիրը ձեւապէս չպիտի փոխուի, եւ կրօնականէն տարբեր խնդիրներ չպիտի ընդգրկէ, բայց կը կարծուի թէ խնդրոյն քաղաքական մասը նախապէս պիտի որոշուի սա հիմանց վրայ թէ, Եգիպտոսի ելեւմտական ընդհանուր հսկող մարմնոյ մը (contrôle) ներքեւ դրուի, եւ Եգիպտոսի անգլիական գրաւման համար որոշ պայմանաժամ մը սահմանուի։ Երբ Եգիպտոս միջազգային հսկողութեան ներքեւ դրուի ելմտականապէս, փոխանակ միայն օտար տէրութեան մը հսկողութեան ենթարկուելու թէ ելմտականապէս եւ թէ քաղաքականապէս, երկրին անկախութիւնն աւելի յարգուած կը լինի, եւ գրաւման համար ալ պայմանաժամ մը որոշելով անսահման գրաւման երկիւղը կը փարատի։ Այս տեսութեամբ, Անգլիոյ զիջումները Բ. Դրան ալ գոհունակութիւն պիտի պատճառեն, թէեւ մինչեւ մէկ աստիճան միայն։ — ՍՈՒԴԱՆԻ մէջ, ապստամբութիւնը նոր յառաջդիմութիւն մը ըրաւ վերջին շաբաթներու մէջ։ Նուպար փաշա, որ անշուշտ քաջ տեղեակ է Սուդանի գործոց, կը կարծէ թէ ապստամբութիւնը նուազելու վրայ է։ Արդէն, երբ անձրեւոտ եղանակն սկսի եւ Նեղոսի ջուրերը բարձրանան, թէ՛ ցամաքի եւ թէ՛ Նեղոսի ճամբով հնար պիտի լինի եգիպտական եւ անգլիական զօրք ղրկել Վերին Եգիպտոս եւ Սուդան, ուր եթէ վճռական հարուած մ'ալ չտրուի Մէհտիին, սորա յառաջխաղացութիւն մանաւանդ ընդմիշտ պիտի կասեցուի, եւ կարող պիտի չլինայ յառաջանալ։ Իսկ Օսմ. զօրաց Սուդան ղրկուելու անգլիական առաջարկին վրայ, եթէ երբեք տեղի ունեցած է այդպիսի առաջարկ, նոր եւ ստոյգ լուր մը չկայ։

ԿՐԵՏԷԻ խնդիրը կարգադրուած կը թուի այն միակ եղանակաւ որ գոհացուցիչ կրնար համարուիլ։ Բ. Դուռը զիջանելով մեծամասնութեան խնդիրքին ընդունեց, մերժելով Փօթիատէս փաշայի հրաժարականն, եւ Վաքըֆի տուրքի ջնջման խնդիրը նպաստաւոր կերպով մը 'ի քնին առնելով։ Կրետէի Մահմետականք պէտք չունին պնդելու, քանի որ եթէ Վաքըֆի տուրքն այն պատճառաւ կ'ուզէին պահել, որովհետեւ չէին ուզեր իրենց դպրոցներն ու մզկիթներն իրենց եկամուտէն զրկել, այդպիսի եկամուտ մը կղզւոյն ընդհ. հասոյթներէն մի մի յատկացուի թէ՛ Իսլամաց եւ թէ՛ Քրիստոնէից հաւասարապէս։

* * *

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ քաղաքականութեան մէջ, ընկերային խնդիրք այսօր առաջնութիւն ունին զուտ քաղաքական խնդիրներու վրայ։ Մանաւանդ կանանց ընտրական եւ երեսփոխանական իրաւանց խնդիրն Անգլիոյ մէջ, եւ ամուսնալուծութեան կամ ապահարզանի խնդիրը Գաղղիոյ մէջ, հասարակաց միտքն զբաղեցնող գլխաւոր ընկերային խնդիրներն են այս պահուս։ Ատոնց վրայ հետաքրքրական պիտի գրուի Արեւելքի մէջ։

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ մէջ, նախագահական ընտրութեան կուսակցական մեծ յուզումն ու շարժումն սկսած է արդէն։ Երկու կուսակցութիւններն ալ մեծ ջանքեր կ'ընեն, եւ շատեր կը կարծեն թէ Ռամկավարականք (Démocrates), իբր 20 տարի պարտեալ կուսակցութիւն մը մնալէ յետոյ, այս անգամ յաղթանակ պիտի տանին, եւ նախագահը ռամկավարական մը պիտի լինի, Պ. Թիլտըն։ Իսկ Պ. Պլէյն հանրապետականաց յաջողած լինել կը թուի միայն իր կուսակցութեան մէջ առաջին ընտրելի լինել։ Երբ մէն մի նահանգի (state) ներկայացուցիչ ժողովներէն նշանակուելիք պատուիրակներ գումարին ի Ուաշինկթոն, ազգային մայրաքաղաքին մէջ, կարելի պիտի լինի աւելի ապահով գուշակութիւններ ընել ընտրական այս մեծ պայքարի ելից վրայ։

ԱՓՐԻԿԷի մէջ, եւրոպական տէրութիւնք կը մղին գաղթականութեան վայրեր ձեռք անցունելու։ Այս անգամ Գերմանիոյ եւս ասպարէզ մտնելը մասնաւոր ուշադրութիւն գրաւեց։ Պ. տը Պրազա Փրանսացին եւ «Միջազգային ընկերակցութիւն» կը գործեն միշտ Գոնկոյի հովտին մէջ ի հաշիւ եւրոպական քաղաքակրթութեան։ Սըր Պարթլ Ֆրէրի մահուամբ, որ յառաջ [illegible] ատեն ընդհանուր կառավարիչ էր Բարեյուսոյ հրուանդանին, Անգլիացիք կորսուցին ազգասէր մարդ մը, որ պատճառ մը ուզած էր անգլիական կայսրութիւն մը կազմել ի Հարաւային Ափրիկէ։ Բայց ազատական նախարարութիւնն հետամուտ չէր ափրիկեան երկրակալութեանց, եւ Սըր Պարթլ Ֆրէր գրեթէ շնորհազուրկ մեռաւ։

ԱՍԻԱՅ մէջ, Ռուսք ի Կեդրոնական Ասիա եւ Փրանսացիք Հնդկաչինեան թերակղզւոյ մէջ իրենց կարեւոր երկրակալութիւնները կ'ամրացնեն, մինչդեռ Անգլիացիք հազիւ կը զսպեն իրենց նախանձ, տեսնելով օտար ազգերու յառաջխաղացումներն, որք Մեծին Բրիտանիոյ օրինակին հետեւելէ զատ բան մը չեն ըներ սակայն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

ՆԻՍՏ Բ.

23 Մայիս 1884

Ազգային ժողովն յարտակարգ նիստ գումարեցաւ երէկ ի Ղալաթիա, նախագահութեամբ Տ. Սիմէոն Սրբազանի Սէֆէրեան եւ ատենադպրութեամբ Եուսուֆեան Տիգրան էֆէնտիի, օրակարգի միակ խնդիր ունենալով Կաթողիկոսական Յանձնաժողովոյ տեղեկագիրն։ Ներկայ էին իբր 50 երեսփոխանք։ Ատենապետ էֆէնտի ժամը 7 ½ ին ատեանը բանալով, ժողովոյ հաւանութեամբ կարդաց նախ Վանեցի ազգայնոց կողմէ ներկայացեալ խնդրագիր մը՝ զոր փոխանորդաբար ստորագրած էին ի դիմաց 7,500 Վանեցւոց, եւ Վանայ ազգայնոց եւ Ընդհ. ժողովոյ, ութն ազգայինք։

Խնդրագրոյն ամփոփումն է հետեւեալն.

—«Տեսնելով որ 1884 ապրիլ 2ին Ազգ. ժողովն Սահմանադրութեան համաձայն կաթողիկոսական ընտրելեաց ցանկ պատրաստեց եւ փոխանակ պատուիրակներ ղրկելու յէջմիածին, Տ. Մակար Սրբազան տաճկահայոց պատուիրակ կարգուեցաւ, ըսել է թէ Ն. Սրբազնութիւնը պարտաւոր էր ռուսահայոց քուէից վրայ տաճկահայոց քուէներն յաւելով միայն ընտրելին որոշել։ Նկատելով որ Մակար Սրբազան առանց 130 քուէի պաշտօնական ձայն ունենալու, այդքան թուով քուէ տուաւ, հակառակ իրեն տրուած հրահանգին, ըսել է թէ յանձնէ միայն խօսեցաւ եւ ո՛չ ի պաշտօնէ, եւ Կ. Պոլսոյ Ազգային ժողովոյ եւ առհասարակ Թուրքիոյ Հայոց քուէն չյարգուեցաւ։ Եթէ առարկուի որ պատր. ժողովոյն 84ի ընտրական օրինաց համաձայն քուէարկած 62 քուէից վրայ Էջմիածնայ Ս. Սինոդն իր 27 քուէից յաւելմամբ 89 համագումար քուէով կաթողիկոս ընտրած է բարձր. Տ. Ներսէս Պատրիարքն, ուրեմն հարկ էր զՆ. Սրբազնութիւնը միակ ընտրելի ներկայացնել Ռուսաց կայսեր, եւ եթէ երկրորդ ընտրելի մի պէտք եղած է, դարձեալ հարկ էր որ պատր. ժողովոյն նոյն եղանակաւ քուէարկած 50 քուէից վրայ Ս. Սինոդն իր 13 քուէից յաւելմամբ 63 համագումար քուէիւք, Ամեն. Խրիմեան Սրբազան հայրն լինէր երկրորդ ընտրելին։ Նկատելով որ Ս. Սինոդն ըստ հաճոյս պակասեցուցած է ընտրեալ կաթողիկոսին ազգհանրական հանգամանքն, եւ, ըստ Մակար Սրբազանի հեռագրին, Էջմիածնայ ընտրական ժողովն համազգային ժողով լինելէ դադրած է. ահա այս եւ համանման պարագայից վերաբերեալ են բարձրաշնորհ Ներսէս Պատրիարքի հրաժարականներն, զի անհերքելի է որ Ն. Սրբազնութիւնն՝ հաւատարիմ ազգային իրաւանց անվթար պահպանման, տեսնելով տաճկահայոց ձայնը եւ իրաւունքը չյարգուած, իբրեւ զգայուն ազգասէր՝ բնապէս վշտանալով, «Ես հիւանդ եմ, ես չեմ կրնար կաթողիկոս լինիլ» ըսաւ եւ վեհանձնութեամբ մինչեւ առ Ցարն հասուց իր հրաժարման ձայնն, այսպիսեաւ եւս ցոյց տալով թէ մեծ մարդ է Ներսէս։ Ահա այս ամենայն աւելորդ տեղութեամբ, յամենայն դրութենէ եւ յամենայն անձնէ կը բողոքեմք այս ընտրութեան դէմ եւ խոնարհաբար կը յանձնեմք ժողովոյդ անխախտ պահպանումն ազգային ազատութեան եւ իրաւասութեան»։ —

Միսաքեան էֆէնտիի առաջարկութեամբ, զոր երկրորդեցին Գարանիկեան եւ Ազարեան էֆէնտիք, ժողովը միաձայնութեամբ որոշեց վերադարձնել այս աղերսագիրն օրակարգի խնդրոյն, որ սերտ առնչութիւն ունի անոր հետ եւ Յանձնաժողովն տեղեկագիր պիտի ներկայէ կաթողիկոսական ընտրութեան մասին։

Ապա ատենապետ էֆէնտի օրակարգին անցնելով, յայտնեց թէ այս առթիւ արտաքոյ նիստը գումարուած էր Կաթող. Յանձնաժողովոյ գրաւոր առաջարկութեամբ, որոյ կցեալ էր տեղեկագիր մը ժողովոյն ներկայելի։

Տեղեկագիրն, զոր ստորագրած էին Դիր-Նախագահն Սիմէոն Սրբազան, Ատենապետ Սերվիչէն էֆէնտի եւ Ատենադպիր Յ. Թարոսեան էֆէնտի, կը յայտնէր թէ Յանձնաժողովն ի ձեռին ունի միայն Կաթող. Տեղակալ Ամեն. Մակար Սրբազանի Մայիս 10 թուականաւ առ Ս. Պատրիարքն ուղղեալ պաշտօնական հեռագիրն, որով կը ծանուցանէ թէ «ձայնից մեծագոյն առաւելութեամբ» ամենայն Հայոց Կաթողիկոս ընտրուած է Ամեն. Ներսէս Ս. Պատրիարք Հայրն, հետեւապէս կաթողիկոսական ընտրութեան գործողութիւնն աւարտած է. եւ թէ՛ բաց ի սոյն, ուրիշ ո եւ է պաշտօնական տեղեկութիւն չունի ի ձեռին։ Յանձնաժողովս այս առթիւ նկատելով որ Մակար Սրբազան իբր պատուիրակ Թուրքիոյ Հայոց, իւր հանրածանօթ իմաստութեամբն ու խոհականութեամբ ի գործ դրած է զնոյն պաշտօն, կ'առաջարկէ Ազգ. ժողովոյն շնորհակալութիւն քուէարկել վասն Ն. Բարձր Սրբազնութեան. միանգամայն կ'առաջարկէ պատգամաւորութիւն մը կազմել, պաշտօն տալով նմա յանուն եւ ի դիմաց Ընդհանուր ժողովոյ շնորհաւորել զԱմեն. Ներսէս Սրբազան այս ընտրութեան առթիւ։

Երեսփոխանաց ոմանց քանի մը հակիրճ դիտողութիւններէն յետոյ յանուն կաթողիկոսական յանձնաժողովոյ խօսք առնելով Յ. Նուրեան էֆ. ըսաւ. — Իզմիրլեան Սրբազան՝ որուն կը պարտինք այս ընտիր տեղեկագրոյն խմբագրութիւնը եւ որ բարեկամի մը յուղարկաւորութեան պատճառաւ բացակայ է, տեղեկագիր կարգուած է յանձնաժողովս կողմէ. թէեւ մը վերջը եթէ գայ, պիտի կարենայ հարկ տեսնուած բացատրութիւնք տալ։ Բայց արդէն կը տեսնէք, տեարք, թէ որքան սահմանափակ են մեր առած տեղեկութիւնք, հետեւաբար կը կարծեմ թէ խնդրանք ի վիճաբանութեանց տեղի չկայ։ Սկզբան մասին ժողովս արդէն իր որոշումը տուած է ու ո՛չ մէկ յանձնաժողով չկրնար անոր դէմ գալ. ենթադրութիւններով պէտք չէ շատանալ. ժողովը կրնայ վերապահել իր որոշումը մինչեւ որ իրաց ելքն հասկցուի։ Կը լսենք թէ այս տեղեկագրի պատրաստութենէն յետոյ միջադէպ մը պատահեր է եւ թէ վարչութեան ձեռքը պաշտօնագրեր կան. բայց տեղեակ չեմ, եթէ տեղեկագրեր Սրբազանը ներկայ լինէր, թերեւս խօսէր ատոնց մասին։

Ս. Փափազեան էֆ. — Այս տեղեկագիրը հեռագիր մը կը յիշատակէ որ պաշտօնական գիր ալ չունի, վասն զի Մակար Սրբազան ո՛չ թէ իբր Թուրքիոյ Հայոց պատուիրակ տեղեկութիւն կը հաղորդէ, այլ Ս. Պատրիարք Հօր հեռագրին կը պատասխանէ. ընտրելեաց խօսք ալ չկայ այդ հեռագրին մէջ, մինչդեռ մենք իմացանք որ կաթողիկոսական երկու ընտրելի ընտրուեր են Էջմիածին։ Հետեւաբար կը ձայնակցիմ Նուրեան էֆէնտիի թէ ժողովդ այս խնդիրը կրնայ վերապահել Մակար Սրբազանէ գալիք տեղեկագրոյն ժամանման։

Բազում երեսփոխանք ձայնակցեցան Փափազեան էֆէնտիի, որ [illegible] ի գիր առաւ իր առաջարկն, թէ Ազգ. ժողովս անբաւական նկատելով Կաթողիկոսական Յանձնաժողովոյ ստացած տեղեկութիւններն, կ'որոշէ հեռագրել առ Մակար Սրբազան որպէս զի ընտրութեան տեղեկագիրը փութացնէ։

Մ. Զէյթունեան էֆէնտի. — Իրողութիւն մը կայ մեր առջեւ, զայն չտեսնել ձեւանալ, ինքզինքնիս խաբել է։ Մակար Սրբազանին հարցում մը պիտի ուղղենք, եթէ չպատասխանէ կամ վերջ ատենն պատասխանէ, ի՞նչ կրնանք ընել։ Պէտք աւելցնել նաեւ թէ մինչեւ ցարդ սովորութիւն չէ եղած երբեք որ ամենայն Հայոց Հայրապետի ընտրական գործողութենէն յետոյ, տեղեկագիր գայ մեզ Էջմիածնէն։ Իմ կարծեօքս լաւագոյն միջոցն է վիճաբանել մեզ ծանօթ իրողութեան վրայ։ — [illegible] էֆէնտի. Բայց ժողովս համաձայն կը գտնուի թէ առնուած տեղեկութիւնք անբաւական են։ — Մ. Աղաբէկեան էֆէնտի. Փափազեան էֆէնտիի առաջարկը լաւ է, միայն բաւական է թէ հեռագրուի Մակար Սրբազանին. բայց պէտք է յիշել թէ Ազգ. ժողովս յարաբերութիւն չունի Մակար Սրբազանի հետ, մենք մեր Կաթ. Յանձնաժողովին կը յանձնարարեմք, նա թող խնդրէ ասկէ որ ուզէ։

Ազարեան էֆ.ի այս դիտողութիւնը [illegible], Փափազեան էֆէնտի ըստ այնմ բարեփոխեց իր առաջարկն, որուն համակերպեցաւ նաեւ Նուրեան էֆէնտի, յանուն Յանձնաժողովոյ։

Փոփոխեալ առաջարկն

«Ժողովս անբաւական նկատելով Կաթողիկոսական Յանձնաժողովոյ ձեռք գտնուած գրութիւնքն ի մասին կաթողիկոսական ընտրութեան, ինչպէս նոյն իսկ Յանձնաժողովն ալ հաստատեց, կ'որոշէ յանձնարարել յիշեալ Յանձնաժողովին որ փութով ստանայ կաթողիկոսական ընտրութեան տեղեկագիրը եւ մատուցանէ ժողովոյս»։

Ատենապետ էֆէնտի քուէի դրաւ այն առաջարկը զոր ժողովն ընդունեց 2 քուէի դէմ միաձայնութեամբ։

Ատեանը փակուեցաւ ի ժամ 9, յաջորդ նիստն 15 օրէն գումարելու որոշմամբ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բիւրքճիւլեան Միհրան էֆէնտիի յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ երէկ մեծ հանդիսիւ Իւսկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցին, ուր ներկայ էին Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն, Նար պէյ եւ Իզմիրլեան Սրբազանք, զանազան թաղերէ բաւական թուով եկեղեցականք եւ մեծ բազմութիւն։ Ցաւօք կը լսեմք թէ հանգուցելոյն բնակարանին մէջ արարողութեան միջոցին Գեր. Նար պէյ Սրբազան յանկարծական տկարութիւն մը զգալով, բժիշկ կոչուեր, արիւն առնուեր է. բայց հիւանդութիւնը սաստկանալով, Ն. Սրբազնութիւնն անկարող եղած է յայլուր փոխադրուիլ եւ անկողնով հիւանդ պառկած է այժմ Բիւրքճիւլեանց տանը։

երկրորդ Ֆերուհերի գիւտն։

Տօսրայ ֆերուհերին մէկ մասնաւորութիւնն այն է որ՝ շրջանակէն դուրս՝ իր գլխոյն վերայ դէմ առ դէմ երկու նշուլազեղ լուսաւորաց պատկեր կայ, վեց վեց ճառագայթք մէյ մէյ, ունելով եւ նշոյլք ճառագայթից մէջ։ Այս երկու լուսաւորք ոսկւով ցօլեալ էին երբեմն, բայց այսօր ոսկին անյայտացեալ։

Ամեն ֆերուհեր իրարմէ կ'որոշին յատուկ նշանակներով. մէկը չկայ միւսին պէս երկու լուսաւոր ունող։ Սովորաբար նշանակներուն մեկնութիւն մը գտնել դժուար է, բայց մեր ֆերուհերին երկու տատղացած լուսաւորաց խելքի մօտ մեկնութիւն մը տալ շատ դժուար ըլլալու չէ։ Կրնայ ըսուիլ որ ֆերուհերներու մէջ ամենէն բարձր է Տօսրայ կոյտէն առնուած ֆերուհերը։

Եւրոպայի հնախօս գիտուններուն կարծիքն էր երբեմն որ ֆերուհեր Թռչնակերպ պատկերը աստուածութեան ներկայացուցիչ կամ Աստուծոյ ամենակարող զօրութեան յայտնիչ նշան է. իբր զի շրջանակը նշանակէ յաւիտենականութիւն, տարածեալ թեւերն ամենակարողութիւն, եւ շրջանակին մէջ երեւցած մարդկային կերպարանքն՝ իմաստութիւն եւ հանճար։ Եւ զի առանց մարդկային կերպարանքի ֆերուհերներ եւս կան, նոքա ալ միշտ Աստուածային էութեան յայտնիչ նշան են։

Այսպիսի մեկնութիւն տուող անձինք մեծ եւ յոյժ ծանրակշիռ գիտնականք լինելով, եւ իրենց աշխատութեամբ արժանապէս հռչակաւոր, տուած մեկնութիւնն ալ հասարակաց ընդունելի եղած է, եւ մեր 'ի նոյն միտս երկայն տանէ 'ի վեր։ Սակայն այս պատկերաց 'ի մեր կողմանէ, — տեսնել դարձեալ ֆերուհեր պատկերի առաջ սեղան հրոյ որ բորբոքի, սեղաններ՝ որ ծխի, արքայ որ պաշտօնական ձեւի մէջ ուխտ կ'ընծայէ, եւ ա՛յլ որ բաժակ ձօնէ կամ ճաշ մատուցանէ, — այս ամենայն կ'ըսեն պէտք էին համոզել զմեզ ամբողջապէս եւ աներկմիտ հաւատալ, թէ Աստուածային զօրութեան յայտնիչ կարէ լինել ֆերուհեր, եւ խորհրդաւոր նշան Աստուածութեան։ — Մեր առջի ստացեալ ծանօթութեանց վերայ քիչ մը բան միշտ յաւելուած ընել ուզելով, կը մտածեմ թէ կրնանք արդեօք ֆերուհերն Աստուածային նշանակ ըլլալէն վեր առնել, եւ մարդկայնոցս վերաբերելով ասել, թէ մարդոյս արդար հոգւոյ պատկեր է ֆերուհեր եւ ոչ թէ Աստուածութեան, եւ զի կը ներկայացունէ արդար հոգին այս աշխարհի կենաց մէջ, եւ արդար հոգի հանդերձեալ երանական կենաց մէջ՝ ըստ Զրադաշտի օրէնց աւետարանական վարդապետութեան։»

Ի՛նչ է որպիսին Աւեստայի Զրադաշտ. — Աւեստայի մէջ՝ Զրադաշտի կրօնը թէեւ մի է սկզբնապէս, բայց երկու կերպով կը ներկայացնէ զանոնք. երկուքն ալ հոգեկենդանութիւնք եւ անձնաւորութիւնք տուած է՝ պաշտօնապէս եւ հրաշապէս գործելու միջոց ի բարի եւ ի չար կողմն. որով կ'ըլլան Զրադաշտը հոգեղէն էակներ. եւ որպէս թեւ յօրական սեռէ։

ՍՏԵՓԱՆՆՈՍ ՆԱԶԸՃԸԵԱՆ

(Շարունակելի)

Նոյնպէս արտագաղթեան միջոցին դաշտէն վերեւ աշխարհը գլորելով, անոնցմէ կան կարօտեալ ընտանիքներ և ահ ու դող պատճառեր է հանգուցելոյն ընտանեաց և Ներկայից: Այս դէպքը կրնար ծանր հետեւանքներ ունենալ, եթէ անմիջական օգնութիւնք չը հասնէին:

Ինչպէս կը ստանանք յատուկ երբորդ երեան հրատարակեալ ազդէ մը, վաղուան ազգային Սահմանադրութեան հանդիսին երթալ փափագող Վանիքի բնակչաց դիւրութիւն ընծայելու համար, յատուկ շոգենաւ մը վարձուած է: Ուղեւորներն ամեն կերպով գոհ ընելու նախահոգ միջոցներ ձեռք առնուած են և յուսալի է որ ազգայնոց մեծ բազմութիւն մը սիրայօժար պիտի ուզեն ուղեւորել այդ շոգենաւով:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝ Միւշիրութեան յատուկ թուղթ սահմանուեր է՝ Տօքատայի կուսակալ և զինուորական հրամանատար Ասիմ փաշային համար:

Առաջիկայ հինգշաբթի, (Տարւոյն 17) Օգոստ. Սուլթանին ծննդեան տարեդարձի օրն ըլլալով, Նահանգաց մէջ ալ պատրաստութիւն եղած է՝ հանդէս կատարելու համար:

Վերջերս Սամթօրէն կղզեաց առջեւ ընկղմեալ Իսթիրն Թելեկրաֆ ընկերութեան շոգենաւն ազատելու դընացող շոգենաւք, հիւսիսային ուժգին հովէն չկրնալով դիմադրել, հարկադրեր են իրենց աշխատութիւնն ընդհատել և վերադառնալ: Ընկղմեալ նաւուն նաւապետն և նաւաստիք Շիրա գնացած են:

Անգլիական դեսպանն իր Փարաքէհեայի միջոցաւ Բերայի կառավարչէն տեղեկութիւններ խնդրած է Սալը-Բազարի վիրաւորելոյ վիճակին վրայ: Այդ սպանածի օրն, յորա Տէֆրին կողմնացոյց մ'ունէր ի ձեռին, զոր իր շոգենաւք կը տանէր. խառնաշփոթութեան մէջ, կողմնացոյցը կորուեցաւ և ցարդ չէ գտնուած: Միայն ոստիկանութիւնն ստուգած է թէ կարճահասակ, խարտեաշ և ձեռքը խորտակուած ունեցող մարդ մը յափշտակած է զայն և բազմութեան մէջէն խոյս տուած:

Արեւելեան-Ռումէլիի կուսակալ Կավրիէլ փաշա այսօր Օգոստ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւ պիտի ունենայ:

Իզմիրի Ռուսումաթի վերատեսուչ Միւհէտտին պէյ՝ այսօր պաշտօնատեղին կուղեւորի:

Գոնեայի նահանգին կեդրոնական կառավարիչ Իպրահիմ Էտհէմ էֆէնտի՝ ուղեւորեցաւ ի պաշտօնատեղին:

Կարագի և այլ եւղերու բաղադրութեանց քննութեան համար կարգեալ յանձնաժողովը երէկ գումարեցաւ Պետական խորհրդոյ ներքին գործոց ճիւղին յարկին մէջ, Նախագահութեամբ բժշկական վարժարանին տեսուչ Մարգօ փաշայի:

Սոֆիայէն առ Նէօլօզօ գրուած է, թէ Պուլղարիոյ կառավարութիւնը՝ Պերլինի դաշնագրոյն համեմատ՝ Սոֆիայի մահմետական Միւֆթին պաշտօնանկ ըրեր, և Միւֆթիութեան պաշտօնը ջնջեր է խնայողութեան պատճառաւ, և թէ տեղւոյն Օսմ. պատուիրակին ինչ ինչ ազդարարութիւն ըրած է Պուլղարիոյ կառավարութեան:

Աւստրիական, Իտալական և Գերմանական դեսպանատանց առաջին թարգմանք նախընթաց օրը Բ. Դուռն երթալով տեսնուեցան արտաքին գործոց նախարարի խորհրդական Տահեան էֆէնտիի հետ:

Պուլղարիոյ Բլէվնա քաղաքէն և գիւղերէն 12 ընտանիք սայլերով ճամբայ ելեր են՝ մայրաքաղաքս գալու համար:

Արեւելեան-Ռումէլիի նորընտիր կուսակալ Կավրիէլ փաշայի Վեհիրութեան հրովարտակը մօտերս կը կարդացուի Ֆիլիպպէի դիւանի ապարանքին մէջ:

Կըսուի, թէ մսավաճառաց ոմանք՝ Իւսկիւտարի կողմերը փոխադրելով ոչխարաց հօտերուն մէջ մեռնող ոչխարներն առնելով կենդանի հասարակաց: Իւսկիւտարի թաղապետութիւնը քանի մ'օր յառաջ Սէլիմիէի կողմը 75 ոչ. տուգանաց դատապարտեր է պատահած մսավաճառ մը, և միսերը ծովը թափել տուեր է: Թէքէճէմանը — Հաքիքաթ յիշեալ տուգանքը կարի նուաստ համարելով՝ այդ մսավաճառն մինչեւ իսկ 75 ամիս բանտարկութեան արժանի է, կ'ըսէ, և ձայնակցիլ պարտիմք մեք ալ:

Կրեւանէ Ինթիխապ յայտնէր կը ծանուցանէ, թէ կողմերն քրիստոնեայք գումարումներ կընեն, և խաղաղութենէ ու խռովութենէ հեռի կը մնան:

Սէրէզէն Սվէի լրագրոյն տեղեկութիւն տրուած է, թէ Պուլղարիայէն յիշեալ գաւառն անցնող աւազակք չեն դադարիր՝ իրենց պատահող ուղեւորները կողոպտելով, այլ խժդժութեամբ կը խողխողեն իրենց ձեռքն իյնող մահմետականները և լեռը կը հանեն հարուստները:

Աւետարանական դաշնագրոց խնդրոյն քննութեան համար կարգեալ յանձնաժողովը կը խորհի նոր կարգադրութիւն մը առաջարկել այն տէրութեանց որոց աւետարանական դաշնագրոց պայմանաժամը կը լրանայ և Բ. Դուռն ի սկզբան խորհած էր մաքսային նոր սակագները գործադրել: Առ այժմ յանձնաժողովն որոշած է որ իրաց վիճակը պահուի բառ առաջնոյն: Ըստ որում կ'ըսէ թէ հակառակ մայրաքաղաքիս բոլոր լրագրաց գրածին, յանձնաժողովն իր վերջին նստին մէջ ո՛չ Փրանսական դեսպանատան ծանուցագրոյն պատասխանի պատրաստութեամբ զբաղած է, ո՛չ ալ Վսեմ. Զամիչ Ցոլճանեանս էֆէնտի Ռուսիոյ ցորենի և ամերիկեան կաւալի մաքսատուրք յաւելում առաջարկած է:

Մայրաքաղաքիս հանրածանօթ բժիշկ Տօքթ. Միւլլերի դուստրն, Օր. Աննէլ, նախընթաց օրն ամուսնացաւ Պ. Նօրտէնֆլիքդի հետ: Քաղաքական ամուսնութիւնը կատարուեցաւ գերմանական դեսպանատան մէջ, յետ որոյ կրօնական արարողութիւնք տեղի ունեցան Տօքթ. Միւլլերի տան մէջ: Վկայք էին գերմանական դեսպանն ու դեսպանուհին, արարողութեան Մինիր փաշա, արեւելեան երկաթուղեաց տնօրէն Պ. Բիւլման, և Պ. Պարթօլէթի ու Պ. Վիթալիս բժիշկները: Հրաւէր դրկուած չէր, և հարսանեաց հանդէսը կատարուեցաւ վայելուչ պարզութեամբ մը: Սեղանին վրայ Պ. Բառոլին համակրալից բարեմաղթութիւններ ըրաւ նորապսակ ամուսնացելոց կենաց և Տօքթ. Միւլլերի ընտանեաց համար:

Յայտնի է թէ բաւական ժամանակէ հետէ առկախ խնդիր մը կայ Իզմիրի անգլ. Ա. Ճօլի նաւային ընկերութեան և Նաճիա էֆ.ի միջեւ, որ յիշեալ ծովախորշին մէջ փոքր շոգենաւ բանեցնելու արտօնատէրն է և Պոլիս կը գտնուի: Այս խնդրոյն կարգադրութեան համար արտաքին գործոց պաշտօնատան մէջ յանձնաժողով մը կազմուած էր, որոյ մէջ բրիտանական դեսպանատան կողմէ պատուիրակ մը կարգուած էր: Երկար վիճաբանութիւններէ և բանակցութիւններէ յետոյ, յանձնաժողովը իրաւունք տուաւ Նաճիա էֆէնտիի և իր այս որոշումն վեհ. Սուլթանին ներկայեց որ վաւերացոյց զայն: Միայն, Նաճիա էֆէնտի պարտաւոր է գնել անգլ. ընկերութեան ձեռքը գտնուած շոգենաւները և տաղձարանները: Նաճիա էֆէնտի այսօր Իզմիր կուղեւորի:

Ըստ որում կ'իմանայ թէ Բ. Դուռն այսօր պիտի պատասխանէ իտալական դեսպանատան վերջին ծանուցագրին, ոսկեբորակի հանքաց ծանուցեալ խնդրոյն վերաբերմամբ: Անկլօ-Թրանսական թերթը կը յայտէ թէ այս պատասխանը՝ որ Մեծ Եպարքոսի կողմէ արտաքին գործոց նախարարութեան յղեալ պաշտօնագրոյ մը իմաստով խմբագրուած է, չպիտի կարենայ գոհացնել իտալական դեսպանատունը:

Սոֆիայէն կը ծանուցանեն թէ արմատական կուսակցութեան գլուխ Պ. Քարավէլօֆ մեծ փութաջանութեամբ կաշխատի Ընդհ. ժողովոյ ընտրութեանց համար այդ յունիս 8ին որոշուած են: Կը կարծուի սակայն թէ Պ. Զանգօֆի նախարարութիւնը ստուարաթիւ կուսակցութիւն մը պիտի գտնէ իր կողմ:

Գոհնիքէն [illegible] Աչիլ Պարկօսի [illegible] մը իր նշանաւոր արագաքայլութեան պատճառաւ «շոգեշարժ-մարդ» մականուն տրուած է, վազքի փոքր փորձեր պիտի կատարէ Թագաւորի Թատերասահման պարտէզին մէջ: Պ. Պարկօսի մէկ ժամուան մէջ 15 քիլոմեթր անց պիտի քալէ արդուն հետ, իսկ իր կինը 4 քիլոմեթր անց 20 վայրկեանի մէջ:

Սէրֆիճէի կառավարիչ Հաքքը փաշա հեռագրաւ կը ծանուցանէ Ներքին գործոց նախարարութեան թէ Մէհմէտ անուն հռչակաւոր աւազակապետն իր մէկ ընկերոջ հետ ողջ ձերբակալուած է տեղական ոստիկանութեան ձեռամբ:

Պէլկրատէն մայիս 29 թուով կը գրեն թէ սերպիական երկաթուղեաց ընկերութիւնը Պէլկրատէն ի Նիշ նախահաստատ գծին վրայ պէտք եղած շինութիւնները կատարել պիտի սկսի: Յառաջիկայ շաբաթ, բաւական մեծ գործարաններու հաստատութեան պիտի ձեռնարկուի. կայարաններու շէնքերն ալ գրեթէ աւարտած լինելով, հաւանական է որ մինչեւ օգոստոսի վերջը յիշեալ ընկերութիւնը ամբողջովին լրացունէ 1882ին կնքեալ պայմանագրի տրամադրութիւնները:

Երէկ գիշեր Բերայի ոստիկանութիւնն իմանալով որ Բալքէ աղ Քրիստօսի գրօսարանին մէջ խաղամոլք իրենց ուխտատեղ արգելեալ ի գործ կը դնեն՝ հակառակ կառավարական ազդարարութեանց, մի քանի ոստիկանք յիշեալ գրօսարանը կղզիացին, խաղամոլք ընդդիմացան, բայց ի վերջոյ ոստիկանութիւնն յաղթող հանդիսանալով, դրաւեց սեղանին վրայ գտնուած դրամները, և քանի մը ձերբակալութիւններ ըրաւ:

Այս դէպքին վրայ, Բերայի կառավարիչ Վսեմ. Սէրիֆ պէյի հրամանաւ, երկերկու ոստիկանք յանձնարարուեցան Բերայի և Ղալաթիոյ այն գրօսարաններուն, ուր յառաջագոյն խաղատուն կար, որպէս զի խաղամոլութիւնը միանգամ ընդ միշտ արգիլուի:

Այն միջոցին ուր Եգիպտոսի մէջ Դեսպանախորհրդոյ գումարման խնդիրը կայ, կարեւորութենէ զուրկ չը լինիր թերեւս հրատարակել Եգիպտոսի օտարազգի բնակչաց վիճակագիրն, զոր վերջին մարդահամարէն (3 մայիս 1882) քաղած է Երէկուան Օսմանլը: Յոյն 40,301, իտալացի 20,633, փրանսացի 19946, աւստրոհունգարացի 8122, անգլիացի և մալթեցի 6118, պարսիկ և ասիացի 1153, գերմանացի 948, պելճիքացի 637, սպանիացի 589, ռուս 533, զուիցերիացի 442, սերպիացի և բուլղ. 323, հոլանտացի 221, ամերիկացի 183, պորթուկալցի 36, շուէտացի 15, սկանտինաւացի 14: Ընդ ամէնն 100,486 օտարազգի բնակիչք:

Թեսալիայէն դարձեալ 77 ընտանիք Պանտըրմայի կողմերը պիտի գետեղուին:

Պէօյիւքտէրէի կողմը 10 տարեկան պատանի մը ծառէն իյնելով մեռեր է: Աւաղ, ծնողաց անխնամութեան զոհ մ'ալ:

Ընթերցողք անշուշտ գոհութեամբ պիտի տեղեկանան թէ հանգուցեալ ճարտար Ատամնաբոյժ Պ. Տօրինէ, բազում տարիներէ ի վեր իր քովը առած և իր արհեստին ընտելացուցած էր իր որդին, որ նոյնպէս Բարիզի բժշկական վարժարանէն վկայեալ ատամնաբոյժ է: Հետեւաբար այդ բարեգործ և հանրածանօթ վարպետին մահէն յետոյ, մայրաքաղաքիս հասարակութիւնը պիտի կարենայ օգտիլ նորա որդւոյն Պ. Տօրինէի հմտութենէն:

Պ. Տօրինէի՝ ըստ առաջնոյն պատրաստ է իրեն դիմող հիւանդները դարմանել, իր տան մէջ, Բերա, Ասմալը Մէճիտ փողոց, թիւ 17, ամեն օր Եւր. առաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ երեկոյեան ժամ 5:

Երէկ գիշեր, Բերայի հայկական Նոր Թատրոնին մէջ ներկայացուեցաւ [illegible] անուն [illegible] օպերան, որոյ երաժշտական մասին հեղինակն է հայազգի քաջարուեստ երաժշտապետ Չուհաճեան էֆէնտի: Նոյն արուեստագիտին առաջնորդութեամբ, և երգեցիկ խմբի մը գործակցութեամբ նուագեցաւ Վեհ. Սուլթանին նուիրեալ գեղեցիկ երգն, որ մեծ յաջողութիւն ունեցաւ: Բերայի կառավարիչն հանդիսատեսաց մէջ էր:

Անցեալ [illegible], ի Մանչէսթէր, Ամերիկացի երկու գաճաճներու ամուսնութեան հանդէսը կատարուեր է: Պսակի արարողութեան առթիւ, սեղանի մը վրայ ելեր կանգներ են այս փեսայն ու հարսն, որոց առաջինը՝ 55 հարիւրորդամետր ([illegible] պզտիկ), և երկրորդը 48 հարիւրորդամետր բարձրութիւն ունին եղեր:

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

(Այս առտուն)

ԱԺԱՆՍ ՌԻՒԹԵՐ

Լոնտրա 6 յունիս.

Տէյլի Նիւզ երկար յօդուած մը կը հրատարակէ Դեսպանախորհրդոյ խնդրոյն, և Փրանսայի և Անգլիոյ բանակցութեանց վրայ: Սոստնուղէս մերժելէ յետոյ լրագրոյ անոնց երկիւղալից ենթադրութիւնները, որք կը նկատեն թէ այդ բանակցութիւններ Անգլիոյ շահուց անյարմար երեւցած են, յիշեալ թերթն կը հաստատէ թէ ընդհակառակն բանակցութիւնք անընդհատ կը շարունակուին բարեկամական եղանակաւ:

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Պէլկրատ 6 յունիս.

Սերպ կառավարութիւնն հրաման տուաւ իր Սոֆիայի գործակատարին՝ գոհացում խնդրել Պուլկար կառավարութենէն այն անընդհատ ապստամբութեանց համար զոր պուլկար աւազակախմբեր կը գործեն սերպիական հողին վրայ:

Բարիզ 6 յունիս.

Թան կը հաւաստէ թէ Աւստրիա և Գերմանիա խոստացած են՝ Դեսպանախորհրդոյ մէջ պաշտպանել Թուրքիոյ իրաւունքներն Եգիպտոսի վրայ:

Լոնտոն 6 յունիս.

Երեսփոխանաց ժողովին մէջ Պ. Պուրք ծանոյց թէ առաջիկայ երկուշաբթի պիտի հաղորդուի կառավարութեան դեսպանախորհրդոյն նկատմամբ Փրանսայի հետ տեղի ունեցած բանակցութեանց վրայ: Տէյլի Նիւզ կը հաստատէ թէ դեսպանախորհրդոյ բանակցութիւնք լաւ վիճակի մէջ են, և կը հերքէ այն լուր թէ՝ Պ. Կլատստոն մտադիր է միջազգային հսկողութիւնն ընդունելու:

Հալէպ, 6 մայիս

Այս առաւօտ երկրաշարժի զօրաւոր ցնցում մը տեղի ունեցաւ աստ, որ իբր վեց երկվայրկեան տեւեց արեւմուտքէ արեւելեան ուղղութեամբ: Քաղաքին մէջ վնաս չպատահեցաւ:

ՏՐԱՄԱԳԷՏՆ

ԴԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 26 Մայիս

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Փօնտօլներ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ....դհ.	9	5
Պօրսային գոցուելէն վերջը «	9	4
Երէկ Բերայի մէջ..........	—	
Առաւօտուն բացուեցաւ...... «	9	5
Կէսօրուան գին .... «	9	5
Նուազագոյն .... «	9	5
Կէս օրին .... «	—	—
Փոխառութիւն 1863..........Ֆր.	56	
» 1865......... «	51	
» 1869......... «	45	50
» 1873......... «	40	50
Պօն տը Թրէզօր......Անգլ. լիրա	16	51
Ռումէլի երկաթուղի.........Ֆր.	43	50
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ »	378	

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Օսմանեան Պանքա...Անգ. ոսկի	3	28
Քրէտի Ժէնէրալ..... Օսմ. լիրա	7	18
Պանք տը Գօնս. (դուբ. կար.)	6	32
Լօս. Շոմէ է փոլ... Օսմ. լիրա	3	28
Թրամուէյ .... « «	292 1/2	
Ինի Փիլ Եգիպտական	68	
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	67	10
Գիշերը գործ չեղաւ	—	
Այս առտու բացուեցաւ	67	10
Կէս օրին նոյն գին		

Ընթացք դրամոց

Օսմ. ոսկի..........Պղ.	100	—
20 Փրանքնոց .... «	87	28
Անգլ. ոսկի .... «	110	5
Պրիմիք ...... «	51	10
Ռօլ էմփէրիալ	90	2
Ռուսայի Թղթադրամ...... «	9	8
Փուլէր ...... «	—	
Ֆիօրին .... «	9	3
Մէճ. արծ. (տարր.) ...... «	108	8
Հինգնոց .... «	102	30
Մէթալլիք .... «	100	30
Պէշլիք .... «	780	—
Թղթադրամ .... «	—	—
Լէհնոց .... «	103	

(ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ)

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն 6 Յունիս ժամ 5 վ. 15 երեկոյ

Անգ. Քօնսօլիտէ գոցուեցաւ....	100 1/16
Օսմ. « բացուեցաւ....	8 1/2
« « գոցուեցաւ.....	8 1/8
Օսմ. փոխառութիւն 1865	10 3/8
« « 1869	9 1/4
« « 1871	66 3/4
« « 1872	17
« « 1873	8 1/8
Փոխառ. 1877................	79 1/4
Պանք Օթօման	16 1/8
Իտալական փոխառ. 7% (դ. կ.)	90 1/4
Եգիպտ. միացեալ (ունիֆիէ)	61 1/4
« առանձն. (բրիվիլէժիէ)	86 3/4
Տայրա Սանիէ	60
Դոմենիալ (փոխառ. Ռօթշիլտ)......	—
Հանգ. պարտաւորագիր 1877......	103 1/8
Փոխանակ. Բարիզի վրայ	25 40

Վիէննա 6 Յունիս ժ. 4 երեկոյ

Փոխանակ. Լոնտոնի վրայ	122	35
Օսմ. Երկաթուղի	20	50

Բարիզ 6 Յունիս ժ. 3 վ. 45 երեկոյ

Ֆր. Ռանթ 4 1/2 % .... բաց	108	5 1/2
« « 3 % բաց	78	97
Օսմ. Քօնս. բացուեցաւ	8	42 1/2
« « գոցուեցաւ քրն. կտ.	8	42 1/2
Օսմ. փոխառութիւն 1863.	—	
« « 1865	51	
« « 1869	47	
« « 1873	42	
Օսմ. Երկաթուղի	43	50
Օսմ. Ռէժիի բաժնեթուղթք	538	75
Պանք Օթօման	637	50
Քրէտի Լիոնէ	567	50
» Ֆօնսիէ	1367	50
Բաժնետոմս Լիոնի (կուբ. կտր.)	1253	75
Սուէզի ջրանցք	2075	
Ռուսական 5% 1877ի	98	1/4
Իտալական Ռանթ	97	59
Արեւ. Ռուս. (Թիսա Օրիան.).......	—	
Եգիպտական միաց. գոց	309	37 1/2
Սպանիական (արտաքին)	61	3/8
Բրիօրիթէ թուրք	380	
5 % Հունգարական	368	75
Չէք Լոնտրայի վրայ......	25	21

([illegible])

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

«ԱՐԵՒԵԼՔ» Ի

12 մայիս 1884 Պոլթօն

ՄԱՐԴԱՍՊԱՆԻ ՄԸ ԴԷՄ ՎԿԱՅՈՂ ՁԻ ՄԸ

Հարուստ մսավաճառի մը գլխատուած մարմինը գտնուած էր անցեալներս. սպանչին բարեկամներէ մին ձերբակալուեցաւ իբր մարդասպան, որովհետեւ մսավաճառին բաւական մեծ գումար մը պարտական ըլլալը հաստատուած ըլլալով: Բայց որովհետեւ սպանեալին բնակարանը և սպանուած տեղին մէջ քանի մը մղոն հեռաւորութիւն էր, և որովհետեւ գլուխը գտնուած տեղւոյն մօտ կառքի անիւներու նշաններ կային՝ որք մինչեւ հոն գնացած և ետ դարձած էին. հետեւցուցին թէ մսավաճառը նախ իր կամ իր բարեկամներու միոյն տան մէջ սպանուած և յետոյ կառք դրուելով հեռու տեղ մը նետուած էր գլխատեալ. հետեւցուցին թէ սպանութեան վայրը ոչ ոք կրնայ գտնել, եթէ ոչ մարդասպանի ձին: Հոս երեւան ելաւ ձիուն հանճարը. երբ ձին իր տիրոջը կառքին լծեցին և սանձարձակ թող տուին որ երթայ, այլ և այլ ուղղութեամբ գնացող ճանապարհները թողելով, ուղղակի այն ճամբան մտաւ ուր գնացած էր վերջին անգամ տանելով սպանեալի գլուխը: Զարմանալի է թէ գլուխը մեծ ուղիէն բաւական հեռի գետակի մը քով գտնուած էր ուր հասնելու համար թուփերու և անտառներու մէջէ անցնելով պիտի երթար. հանճարեղ ձին այս բոլոր դժուարութեանց յաղթելով գնաց կանգ առաւ ճիշդ նոյն տեղն ուր գտնուած էր գլուխը: Այս դէպքին վրայ մարդասպանը խոստովանեցաւ իր յանցանքը որ այսչափ սքանչելի կերպով իւր ձիուն վկայութեամբը երեւան հանուած էր և պիտի գլխատուի մօտերս:

* *

[illegible] ապահովագրական ընկերութիւնները խափշիկներու կեանքն ապահովելու համար սովորականէն աւելի բարձր պահանջներ կ'ընեն առարկելով թէ՝ խափշիկներ ոչ երկարակեաց են, և այլ և այլ պատճառներ ենթադրելով: Այս անիրաւ պահանջը բառնալու օրէնք մը պատրաստեց Նահանգին Երեսփոխանական ժողովը, որով կստիպէ ընկերութիւնները խտրութիւն չի դնել ճերմակ և սեւամորթ անձի մը մէջ:

Բնիկ Ամերիկացի փաստաբաններու մէջ բարձր դիրք մը ունեցող Ռոպէրթ Ինկէրսօլ անուն անձը որ քրիստոնէութեան անհաշտ թշնամին, ընդհանուր եկեղեցեաց հալածիչն է և Միացեալ Նահանգաց անհաւատներու պետը կրնայ կոչուիլ, ամսոյս 11 երրորդ կիրակի գիշերը քաղաքիս թատրոններէ ամենէ մեծ թատրոնին մէջ ատենախօսեց ի ներկայութեան չորս հազարի մօտ անձանց: Թատրոնի նստարաններու գները եռապատիկ և քառապատիկ էին, սակայն ամենքն ալ հարիւրներով անձինք անկարող եղան ներս մտանել:

Ատենախօսութեան նիւթն էր «[illegible]», կամ բողոքական գրոց այս օրերս հրատարակուած նոր թարգմանութեան քննութիւնը: Մարդ չի կրնար չզարմանալ թէ Պոսթօնի նման սրբակրօն կարծուած քաղաքի և ժողովրդեան մէջ ինչպէս չորս հինգ հազար այր և կին կրնայ գտնուիլ որ ատենախօսին արձակած չանթերը կը ծափահարեն, հուրրա կը գոչեն և կանայք ալ թաշկինակնին կը շարժեն անընդհատ և ատենախօսութեան երկու ժամ ու կէսէ աւելի տեւած միջոցին ոչ ոք կ'ամբառնայ, ոչ ոք անհաճոյ ցոյցեր կընէ, և որ աւելին է ոչ ոք կը մերժէ, ինչպէս որ հոս եկեղեցիներու մէջ սովորութիւն եղած է ընել: Մեք առիթ ունեցած ենք երկրին ամենահանճարեղ ատենախօսը մտիկ ընելու, բայց ոչ երբեք տեսած ենք ատենախօսի մը որ այսչափ հմուտ ըլլայ ճառած նիւթին վրայ և ոչ ալ կրնայինք երեւակայել ճարտասանութեան այս աստիճան թելադրող զօրութիւն ունենալը իրօք ափսոս կը շարժէ եղեր, ուրեմն վա՜յ օգնութեան:

* *

Պօլթօնի մէջ հինգ տարեկանէ մինչեւ տասն և հինգ տարեկան մանչ թէ աղջիկ տղայոց թիւն է 65,512. այս տղայոց համար յատկացուած դպրոցներու թիւն է 347, ունենալով 1298 դասատուք, որոց ամսականներու տարեկան գումարն է 224,631 ոսկի անգլիական: Մէն մի աշակերտի տարեկան գիրք, թուղթ, գրիչ և մելանի ծախսն է ութը դահեկան և երեսուն փարա: Դպրոցներու ընդհանուր ծախուց բովանդակ գումարն է տարեկան 338,138 1/2 անգլիական ոսկի:

* *

Գիտնականաց կաճառներու մէջ մեծ յուզմունք կը պատճառէ այս օրերս մէջտեղ ելած սա խնդիրը թէ՝ միթէ երկրին երեսը գետեղուած և միլիոններով թանկագին հաշուող երկաթուղիներու երկաթէ գիծերը և բոլոր երկիրը շրջապատող հեռագրական թելերու երկաթները՝ երկնային տարրերու վրայ ազդեցութիւն չե՞ն ըներ. յառաջ բերելով չափազանց որոտում, կայծակ և նոցա վտանգները, որոնց ցաւալի զոհերը՝ թէ՛ կենաց և թէ՛ ընչից՝ ամեն օր կը տեսնեմք և կը լսեմք:

Մ. Թ.

«ԱՐԵՒԵԼՔ» Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Պ. ՀԱՅԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.—Ձեր յիշատակած նամակն ստացած չենք:

ԽՄԲ. ՄՇԱԿ. ՏՓՂԻՍ.—Ինչո՞ւ համար ձեր թերթն խիստ անկանոն կերպիւ կը հասնի մեր ձեռք:

Պ. Մ. Յ. ՄԱՆՉԷՍԹԷՐ.—Ստացանք ձեր գրութիւնը, պարտ ու պատշաճը կը տնօրինուի:

Պ. Գ. Ա. ՊՈԼԻՍ.—Թերթին վրայ տպագրական փոփոխութիւնք պիտի կատարուին յառաջիկային, երբ մեր մեքենայով տպուի: Մեքենայն հասած է:

Օր . . . ՕՐ.—Այդ քան պահանջող մի ըլլաք: Եթէ օր մը այդ կարգի գովեստներ տեսնէք մեր թերթին մէջ, ան ալ առ առաւելն ձեզ հաճելի ըլլալու նպատակաւ պիտի ըլլայ:

Պ. Ս. ՇՈՒԼՃ.—Ընծայելի է ձեր գրածը: Ուրիշ անգամ մը դիմէք այդ տեսակ խնդրոց համար:

Պ. Յ. ՊՈՒՐԳ.—Չէ կարելի ձեր նամակն նկատողութեան առնուլ:

ՕԳՏԱԿԱՐ ԽՐԱՏ ՄԸ

Շատ անգամ կը պատահի որ աթոռի մը վրայ նստած երբ կը կարդաս լռութեամբ, աթոռին մէջէն զարմանալի ձայն մը կու գայ, իբր թէ ներսը փայտ սղոցէին, բայց մի զարմանար այդ ձայնն որ կը լսես մի փոքր որդ է որ անդադար կը ծակէ փայտեայ կարասիները, անոնց մէջ անհամար ներքնուղիներ բանալով. այսպէս սոյն կարասիք տարիներ անցնելէ ետեւ անգործածելի վիճակ մը կստանան. զայն արգիլելու համար, առ մի քիչ ռետինայ ոգի (էսանս թէրէպանթին) և ներարկէ որդերուն բացած ծակերէն ներս:

ԱԶԴ

Ազգային Սահմանադրութեան Ժդ. տարեդարձին առթիւ՝ Շէրէֆէ Խըրէէ 17 թիւ շոգենաւն վարձուած է, հանդիսին երթալ փափագող ազգայնոց դիւրութիւն ընծայելու նպատակաւ: Ամեն պատրաստութիւն և խնամ տարուած է ուղեւորաց հանգստեանն համար, նուագածուաց ընտիր խումբ մը, և յատուկ Պիւֆէ մը կայ շոգենաւուն մէջ, ընտիր ուտելիքներով և ըմպելիքներով. գները խիստ դիւրամատչելի:

Այս շոգենաւն Մայիս 27, Կիրակի օր, առաւօտեան ժամը 12ին Եէնի Մահալլէի նաւամատոյցէն մեկնելով, Վոսփորի Եւրոպական և Ասիական եզերաց Եէնիմահալլէ, Մէզարպուրնու, Պէօյիւքտէրէ, Պէյքօզ, Եէնիքէօյ, Միրկէօն, Ռ. Հիսար, Գուրուչէշմէ, Օրթաքէօյ, Գուզկունճուգ, Պէշիքթաշ, Գապաթաշ և Իսկիւտարի նաւամատոյցներէն հանդիսականներն առնելէ յետոյ, պիտի երթայ կամուրջ, ուսկից ժամը 1 1/2ին մեկնելով Սամաթիայի նաւամատոյցը պիտի երթայ:

Երեկոյեան ժամը 10 1/2ին Սամաթիայէն մեկնելով, միեւնոյն նաւամատոյցները հանդիպելէ վերջը Եէնի Մահալլէ պիտի վերադառնայ:

ԳԻՆ ՏՈՄՍԱԿԱՑ

Եէնի Մահալլէէն մինչեւ Օրթագիւղ, և անտի Սամաթիա երթ ու դարձի համար Ա. կարգի 15 դահեկան. Բ. կարգի համար 10 դհ:

Իսկ Պէշիքթաշ, Գապաթաշ, Իսկիւտար, Գուզկունճուգ և Կամուրջէն Սամաթիա երթ ու դարձի Ա. կարգի համար 10 դհ. և Բ. կարգի համար 5 դհ:

Միայն երթի համար կարելի է կէս գնով տոմսակներ առնել իւրաքանչիւր նաւամատոյցի համար:

Կ. Պոլիս

24 Մայիս 1884

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

24ᶦᵉ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ

ԱԶԳ. ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ Ս. ՓՐԿՉԻ

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆՑ

ԵՐԹ. — Առտուն Սէրքէճիէն

Ժամ	Րոպէ	
12	18	Գումգափը, Եէնիգափը, Սամաթիա, Եէտիգուլէ, Հանդխասայր
1	19	» » » » »
2	56	» » » » »
3	53	» » » » »

ԴԱՐՁ. — Երեկոյ Եէտի-Գուլէէն

Ժամը 6, 20էն մինչև 12, 24, քսան և չորս շոգեկառք կայ Եէտի-գուլէէն Սիրքէճի երթալու համար։

ԱԶԳ. — *Վերոյիշեալ 4 կառախումբէն զատ 21 կառախումբ ևս կայ, որոնք Թէպէտև Սիրքէճիէն կ'ելնեն, բայց մինչև Եէտի-գուլէ կերթան, իսկ անդին ոչ։*

ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ

ՎԻԼ ՏԸ ՎԻԷՆ

ԱՒՍՏՐԻՈՅ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻ ԲՈԼՈՐ ՆԱԼՈՒԱԾՆԵՐՈՎՆ ԱՊԱՀՈՎԵԱԼ

ՎԻԼ ՏԸ ՎԻԷՆԻ Դրամատունն 1874ին Կայսերական հրամանագրով արտօնուեցաւ 300 000 Պարգեւաւոր արժեթուղթ հրապարակ հանել, հաստատելի վիճակահանութեամբ, որք Պարգեւաւոր և Անխոտ կերպով տարին 4 անգամ կը քաշուին։

ՅՈՒՆՈՒԱՐ 2, ԱՊՐԻԼ 1, ՅՈՒԼԻՍ 1 ԵՒ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1ԻՆ

200,000 ՖԻՕՐԻՆ, ԱՅՍԻՆՔՆ 440,000 ՖՐԱՆՔ

ևն, ևն, ևն,

ՀԱՋՈՂԱԳՈՅՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ

Վիլ տը Վիէն այս փոխառութեան ամբողջովին մճարումը կ'ապահովէ շարժուն և անշարժ բոլոր կալուածներով, ըսել է թէ այս արժեթուղթք անծխատելի ապահովութիւն մը կ'ընծայեն։ Աւելորդ կը համարինք երկար խօսիլ։ Այս արժեթղթոց առաւելութիւններն այնքան բացայայտ են, որ անկարելի է թէ ընթերցողը չիտէ զայնս։

ԵԶԱԿԱՆ ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆՔ

Այս արժեթուղթք շահու մեծ պատահականութիւններ կ'ընծայեն, որովհետև հրապարակ հանուած 300 000 արժեթղթերէն, 48 000ն արդէն հատուցուած են, և կը մնան 252 000 արժեթուղթք, որոց վրայ պիտի բաժնուի 25 միլիոն ֆիօրին։ Բոլոր թիւերն ալ անպատճառ ելնելու են։

ՑՈՒՑԱԿ ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՐԳԵՒՆԵՐՈՒ

80	Բաժնետոմսք	200.000	Ֆիօրինի,	այսինքն 440.000	Ֆրանք
40	»	150.000	»	» 330.000	»
70	»	20.000	»	» 44.000	»
50	»	10.000	»	» 22.000	»
180	»	5.000	»	» 11.000	»
600	»	1.000	»	» 2.200	»

ԸՆԴ ԱՄԵՆՆ 252.000 ԱՐԺԵԹՈՒՂԹՔ 252.000 ՊԱՐԳԵՒ ՇԱՀՈՂ

Վիլ տը Վիէնի արժեթուղթք տարեկան եկամուտ մը չեն բերեր, բայց տոկոսը դրամագլխոյ վերածուելով կը բազմանայ իբր յաւելեալ հատուցում, այսինքն թէ ամենէն փոքր շահող թիւն որ այսօր 140 Ֆիօրին է, տարուէ տարի կ'աւելնայ։ Այսպէս 150, 160, և մինչև 200 Ֆիօրին կը բարձրանայ, որ ըսել է իբր 4% շահ մը։

ՊԱՅՄԱՆՔ ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Իւրաքանչիւր նախնական արժեթուղթ որ Վիլ տը Վիէնի կնիքը և ձեռնհաս իշխանութեանց կնիքը կը կրէ, կը վաճառուի 390 Ֆրանքի, հետևեալ կերպով հատուցանելի։

100 Ֆրանք պէտք է վճարուի նախապէս, և մնացեալ 290 Ֆրանքը կրնայ վճարուիլ մաս առ մաս մէկ ու կէս տարուան միջոցի մէջ, և առ առաւելն մինչև 1886 Յունուար 1։

100 Ֆրանքը վճարուելուն պէս, գնողը կը ստանայ այն արժեթղթին թիւերն, որ պիտի ծախուի իրեն, և իրաւունք պիտի ունենայ մասնակցիլ բոլոր վիճակահանութեանց և ամբողջ պարգևներուն։

Ստորագրութիւնք կ'ընդունուին մինչև 1884 Սեպտեմբեր, բայց պէտք է յաւելուլ թէ անոնք որ 1884 Յունիս 31էն առաջ գնեն, 1884 Յուլիս 1ին քաշուելիք վիճակահանութենէն ալ օգտուելու առաւելութիւնը պիտի ունենան։

ՄԻԱԿ ՊԱՅՄԱՆ

«Մոնիթէօր տը լա Շանս Իւնիվէրսէլ» ի Վիէննա վերահասու լինելով թէ Վիլ տը Վիէնի արժեթղթերն անպատճառ պիտի բարձրանան, կը խոստանայ 1890 Նոյեմբեր 1էն ց31 Նոյեմբեր նոյն տարւոյ, ծախու առնել, հատը 420 Ֆրանքի, բոլոր այն արժեթղթերն որք մեզմէ ծախու առնուած են վերոյիշեալ պայմաններով և շահած չլինին տակաւին։

Այս կերպով՝ ստորագրողն, 5 տարուան մէջ 200էն աւելի վիճակահանութեանց մասնակցելէ յետոյ, որք ինքնին արդէն առնուազն 150 ֆրանք կ'արժեն, (քանի որ մէկ անգամ քաշուելուն մէկ տոմսակը 10 ֆրանք կ'արժէ), եթէ բաղդը յաջող չերթայ, ապա է իւր արժեթուղթը ծախել 30 ֆրանք շահով։

ԿԱՆԽԻԿ ԳՆՈՂՆԵՐՈՒՆ ՄԵԾ ԶԵՂՋ ԿԸՆԵՆՔ

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

Վիլ տը Վիէնի արժեթղթերը կը յանձնարարենք ոչ միայն իբր վիճակահանութեան տոմսեր, որոց հետ աւերեալ նմանութիւն մը միայն ունին, այլ և իբր առաջին կարգի և ամենապահով միջոց մը ստակ պահելու, միանգամայն բաղդ շահելու պատեհականութիւն ունի։ Աւստրիոյ մէջ անկարելի է որ ընտանեաց հայր մը մնայ իւր զաւկին ծննդեան օրն իսկ, անոր համար գնել մէկ կամ քանի մը պարգևաւոր արժեթղթեր։ Թող ընթերցողք ևս նոյն օրինակին հետևին և իրենց զաւակունք երախտագիտաց պիտի մնան։

Արժեթղթոց գինը կարելի է ղրկել մեզ ամեն երկիրներու թղթադրամով, թղթատարական տոմսով (մանտա-փօսթ), դրամածրարով կամ փոխանակագրով՝ Եւրոպիոյ հրապարակի մը վրայ բանալ վճարելի։ Բաց աստի, կարելի է դրամ հաստատել մեզ ԹՈՒՐՔԻԱՅԷՆ և ԵԳԻՊՏՈՍԷՆ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՅԻ միջոցաւ. ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԷՆ ՔՐԷՏԻ ԺԷՆԷՐԱԼ անուն Հելլենական դրամատան միջոցաւ։ Վերոյիշեալ դրամատունք մեր հաշւոյն գումարներ կ'ընդունին և կամ մեր հրամանին վճարելի չէքեր կուտան։ Դրամ առաքողն յանձնարարեալ նամակաւ։ Նամակք և առաջարկութիւնք պէտք է ուղղուին

ԱՌ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

ՄՕՆԻԹԷՕՌ ՏԸ ԼԱ ՇԱՆՍ ԻՒՆԻՎԷՐՍԷԼ Ի ՎԻԷՆՆԱ (ԱՒՍՏՐԻԱ)

ԾԱՆՕԹ. — *Թղթակցութիւնք ամեն լեզուաւ կը կատարուին։ Տեղեկութիւնք և շահող թիւերու պաշտօնական ցուցակը ձրիաբար կը ղրկուին։*

ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ ՄԵՐ ԿՆԻՔԸ ՊԻՏԻ ԿՐԷ, *միատեղ կցուած պիտի լինի նաև անոր վաւերականութիւնն հաստատող թուղթ մը։*

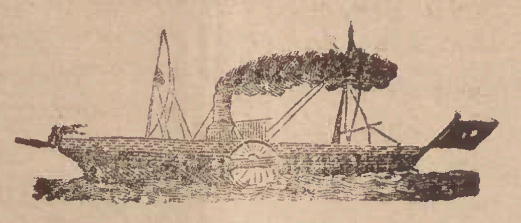

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷՅԻ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

ՎՈՍՓՈՐԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

1884 ՄԱՅԻՍ ԱՄՍՈՅ

Վօսփորէն Եկող շոգենաւներ

12 — *Եէնիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Եէնիքէօյ Միրկեօն Ռ. Հիսար Պեպէք Առնաւուտքէօյ Գուրուչեշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ*

12 — *Պէյգօզէն Բաշապահչէ Ռ. Բաշամահալլէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք*

12 — *Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Գապաթաշ*

12 — *Առնաւուտքէօյ Գուրուչեշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ*

1 — *Եէնիմահալլէէն Մէզարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Եէնիքէօյ Իսթենիա Պոյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պեպէք Առնաւուտքէօյ Գուրուչեշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ*

1 15 *Գավագներէն Մէզարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Բաշապահչէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք Գապաթաշ*

2 — *Եէնիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Եէնիքէօյ Իսթենիա Միրկեօն Ռ. Հիսար Պեպէք Առնաւուտքէօյ Գուրուչեշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ*

3 — *Եէնիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Եէնիքէօյ Միրկեօն Ռ. Հիսար Պեպէք Առնաւուտքէօյ Գուրուչեշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ*

4 15 *Եէնիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Եէնիքէօյ Իսթենիա Միրկեօն Պոյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պեպէք Առնաւուտքէօյ Գուրուչեշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ*

4 15 *Պէյգօզ Բաշապահչէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Պէշիքթաշ*

5 15 *Եէնիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Եէնիքէօյ Իսթենիա Միրկեօն Ռ. Հիսար Պեպէք Առնաւուտքէօյ Գուրուչեշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ*

6 15 *Եէնիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Բաշապահչէ Եէնիքէօյ Միրկեօն Գանլըճա Ռ. և Ա. Հիսար Գանտիլլի Առնաւուտքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Օրթաքէօյ Գուզկունճուք Պէշիքթաշ Իւսկիւտար*

7 45 *Ա. և Ռ. Գավագ Եէնիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Եէնիքէօյ Իսթենիա Միրկեօն Ռ. Հիսար Պեպէք Առնաւուտքէօյ Գուրուչեշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ*

8 45 *Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Բաշապահչէ Ռ. Բաշամահալլէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Իւսկիւտար*

9 — *Եէնիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Եէնիքէօյ Միրկեօն Ռ. Հիսար Պեպէք Առնաւուտքէօյ Գուրուչեշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ*

10 — *Եէնիմահալլէ Մէզարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Եէնիքէօյ Միրկեօն Ռ. Հիսար Պեպէք Առնաւուտքէօյ Գուրուչեշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ*

11 — *Մէզարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Եէնիքէօյ Միրկեօն Ռ. Հիսար Առնաւուտքէօյ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ*

Կամուրջէն Երթող շոգենաւներ

1 — *Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչեշմէ Առնաւուտքէօյ Պեպէք Ռ. Հիսար Միրկեօն Եէնիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Եէնիմահալլէ*

1 30 *Գապաթաշ Իւսկիւտար Պէշիքթաշ Գուզկունճուք Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Առնաւուտքէօյ Գանտիլլի Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճա Միրկեօն Եէնիքէօյ Բաշապահչէ Պէյգօզ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Եէնիմահալլէ*

2 15 *Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչեշմէ Առնաւուտքէօյ Պեպէք Ռ. Հիսար Միրկեօն Եէնիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Եէնիմահալլէ*

2 45 *Իւսկիւտար Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Ռ. Բաշամահալլէ Բաշապահչէ Պէյգօզ*

3 30 *Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչեշմէ Առնաւուտքէօյ Պեպէք Ռ. Հիսար Միրկեօն Իսթենիա Եէնիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Եէնիմահալլէ*

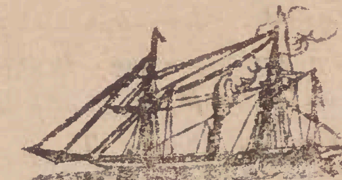

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՏԻՎԻՅԷ

ՈՒՂՂԱԿԻ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՄԻՋԵՒ

Պէհէրա շոգենաւն, նաւապետ Բօչէպ, պիտի մեկնի յառաջիկայ Չորեքշաբթի, Յունիս 11, ժամը 4ին

Խտիվիէ Ընկերութեան շոգենաւք Կ. Պոլսէն կը մեկնին ամեն Չորեքշաբթի երեկոյները, Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր և Պիրէոն հանդիպելով. Աղեքսանդրիա կը հասնին Երկուշաբթի առաւօտները։ Ուղևորութիւնք կը տևէ 4 ու կէս օր։

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՔ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԵԱՆ

Առաջին կարգի սեղան։ Անմեկնապաս կին մը յատկացուած է տիկնանց սրահին։ Միանգամայն իւրաքանչիւր շոգենաւի մէջ Եւրոպացի բժիշկ մը կը գտնուի։ Առաջին առաջնանի տոմսակք մինչև երեք ամիս ընդունելի են, վերադարձին ընծայելու համար անոնց որք հանդիպած քաղաքնին օրերով կենալ ուզեն։ Առ նուազն երեք անգամէ բաղկացեալ ընտանեաց տոմսակաց վրայ %0 10 զեղչ մը կը լինի։ Երթ ու դարձի տոմսակաց վրայ, երբ կանխիկ վճարուին, %ին 10 զեղչ մը կը լինի, ի բաց առեալ ճաշը։ Ընտանեաց համար այս զեղչն % 15 է։ Երթ ու դարձի տոմսակք մինչև վեց ամիս ընդունելի են, եթէ Ապրիլ ի սկիզբէն մինչև Յուլիսի սկիզբը գնուին, իսկ տարւոյն միւս ամիսներուն մէջ մինչև երեք ամիս ընդունելի են։

Ծանօթ. — Խտիվիէ ընկերութեան Կարմիր ծովու մէջ բանող շոգենաւներն՝ որք շաբաթը մէկ անգամ Ճիտտէ և Սուաքին կը հանդիպին և 15 օրն մէկ անգամ Մասավա և Հօտէյտա կը հանդիպին, ուրբաթ առաւօտները կը մեկնին Սուէզէն, Պրինտիզիի թղթատարին հասնելէն յետոյ։ Ցիշեալ շոգենաւուց մէջ ալ ճաշարան կայ։

Ուղևորներու և ապրանաց համար դիմել Գալիս, Պաղչէ Գափու, Ռաստիմ Փաշա Խան և կամ Ղալաթիոյ ճիւղը, Վոյվոտա փողոց, Եուսուֆ Իզզէտտին խան։

5 — *Գապաթաշ Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչեշմէ Առնաւուտքէօյ Պեպէք Ռ. Հիսար Պոյաճըքէօյ Եէնիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Եէնիմահալլէ Ռ. և Ա. Գավագ*

6 — *Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչեշմէ Առնաւուտքէօյ Պեպէք Ռ. Հիսար Միրկեօն Եէնիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Եէնիմահալլէ*

6 45 *Իւսկիւտար Պէշիքթաշ Գուզկունճուք Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Առնաւուտքէօյ Գանտիլլի Ռ. Հիսար Գանլըճա Միրկեօն Եէնիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ*

8 15 *Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Առնաւուտքէօյ Պեպէք Ռ. Հիսար Միրկեօն Եէնիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Եէնիմահալլէ*

9 15 *Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչեշմէ Առնաւուտքէօյ Պեպէք Ռ. Հիսար Միրկեօն Եէնիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէզարպուրնու*

10 — *Գապաթաշ Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Բաշապահչէ Պէյգօզ Թարապիա Մէզարպուրնու Ռ. և Ա. Գավագ*

10 15 *Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչեշմէ Առնաւուտքէօյ Պեպէք Ռ. Հիսար Պոյաճըքէօյ Իսթենիա Եէնիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Եէնիմահալլէ*

11 — *Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչեշմէ Առնաւուտքէօյ Պեպէք Ռ. Հիսար Միրկեօն Եէնիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէզարպուրնու Եէնիմահալլէ*

11 — *Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Ռ. Բաշամահալլէ Բաշապահչէ Պէյգօզ*

11 30 *Պէշիքթաշ Գուզկունճուք Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ*

12 — *Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչեշմէ Առնաւուտքէօյ*

ԼԱ ՆԻՒԻՈՐՔ

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԱՑ

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ *ի դէպ մահու*

ՕԺՏՈՒՄՆ ԶԱՒԱԿԱՑ

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ

Կուտակման դրամագլխոյ

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆՔ

Զանազան

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ

Որոշեալ

պայմանաժամով

ՅԿԵԱՆՍ

Հասոյթ

Տեղեկութեան

համար դիմել

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Ի *Թուրքիա*

Հալաճեան Խան

Ղալաթիա Կ. Պոլիս

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱՇԽՈՒՄՆ ՇԱՀՈՒՑ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՔ ՄԻԱՅՆ ՏԷՐ ԵՆ ՆՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՅՆ ԵՒ ԲՈԼՈՐ ՇԱՀՈՒՑ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ

287 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

«Մասիս» բազմահաշակ երկասիրութիւնը որ մինչև ցարդ 20 դահեկանի գնով ծախուեցաւ, ընթերցասէր հասարակութեան աւելի դիւրամատչելի լինելու համար, այս անգամ որոշուած է հատը 13 դահեկանի վաճառել։

Այս գեղեցիկ առիթէն օգուտ քաղել ցանկացողք պէտք է դիմեն ի Ղալաթիա.

Առ Մ. Տէօքմէճեան էֆէնտի, «Արևելք»ի խմբագրատունը և դարձեալ Ց. Արշակ և Ե. Վրոյր էֆէնտիներու թղթավաճառանոցը։ Իսկ ի Պոլիս Ց. Զէնճիրճեան և Ց. Գավաֆեան էֆէնտիներու գրատունը և կամ Զ. Կ. Թորոսեան էֆէնտիի թղթավաճառանոցը, Մաքսին կարգը.

ԲԺԻՇԿ ՏԻԳՐԱՆ ՓԼՃՏԻՄԱԼՃԵԱՆ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՊԱՏՈՒԱՍՏՄԱՆ

(Պատկերազարդ և քաղաքակրթական հատոր մը)

Կը վաճառուի Պոլիս, Գավաֆեան գրատունը, Կալաթա Արշակ էֆէնտիի թղթավաճառանոցը և Բերա Լորէնձ և Քայլի գրատունը։ Գին 35 դահեկան։

ԴՈՐԾՆԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսերէն լեզուի

ԱՆԻ ՈՃՈՎ

Երկասիրեաց Թովմաս Թէրզեան

Ա. ԵՒ Բ. ՄԱՍԵՐ

Երկրորդ տպագրութիւն, ընդարձակ յաւելուածովք բայց վրայ.

Ա. *Հատորը 6 ½ Ղշ. և Բ. հատորը 5 ½ Ղշ.*

ԱԲՐԱՀԱՄ ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ՄԻՒՄԱՐԷՍԷԼԻ ԽՄԼԱ

Ի Պէտս վարժարանաց

Օսմանեան լեզուին ուղղագրութիւնը դիւրին եղանակաւ մը սովրելու համար պատրաստուած է սոյն գասագիրքը. կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով ի գին 3 դահեկան։

Արտօնատէր, Ս. ՏՈՄԱՑԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԶԱՐԵՀ

Ղալաթիա, Քէւրէքճիլէր փողոց, Թիւ 41